

Bulletin No. 11

Monitoring nákladů práce v České republice, ve státech Evropské unie a v USA v letech 2010 - 2015

Vlastimil Beran

VÚPSV, v. v. i. Praha
2017

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v. v. i. Praha)
Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v. v. i. Praha)
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)
Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)
Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)
doc. Ing. Olga Poláková, CSc. (Metropolitní univerzita Praha)

Bulletin byl finančně podpořen Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Praha 7, Dělnická 213/12
jako svou 530. publikaci
Vyšlo v roce 2017, 1. vydání, počet stran 57
Tisk: VÚPSV, v. v. i.

ISBN 978-80-7416-313-5

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

Monitoring nákladů práce shrnuje roztržitá data za státy Evropské unie a i data za USA v oblastech nákladů práce, zdanění práce ve vazbě na financování sociálního a zdravotního zabezpečení, podílu práce na nákladech a jednotkových nákladů práce. Pro vystižení trendů se data týkají období let 2010-2015. S ohledem na metodickou roztržitost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu, konkrétně statistika práce a národní účty, OECD, Státní závěrečný účet České republiky a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Zpracování údajů a propočty se opírají o metodiku certifikovanou Ministerstvem práce a sociálních věcí v roce 2013 „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v České republice a v zahraničí“. Dvouleté zpoždění vyplývá z termínů zpracování vstupních údajů Eurostatem a Českým statistickým úřadem.

Klíčová slova: statistika práce; národní účty; náklady práce; zdanění práce; podíl práce na nákladech; jednotkové náklady práce

Abstract

Monitoring of labour costs summarizes the fragmented data for States of the European Union and dates for USA in the area of labour costs, labour taxation in relation to financing of social and health insurance, labour's share of the cost and unit labour costs. To describe the trends we present data for the period of 2010-2015. Due to methodological discrepancies of monitoring of labour costs we determined as sources actual and internationally comparable dates from Eurostat, labour statistics and the national accounts, from OECD, from the final state budget of the Czech Republic and from U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis. Precisation and completion of dates is based on the proposed certified methodology for labour costs monitoring and labour as a production factor in the Czech Republic and abroad." The two-year delay is a consequence of processing time of input data at Eurostat and Czech Statistical Office.

Key words: labour statistics; national accounts; labour costs; labour taxation; labour's share in costs; unit labour costs

Obsah

Úvod	7
Stručný komentář k vývoji nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v letech 2010-2015.....	8
A. Úplné náklady práce v ČR, zdanění, veřejné rozpočty a náklady práce v EU 2010-2015	21
1. Měsíční úplné náklady práce v ČR na osobu v Kč v metodice ročních šetření ČSÚ	24
2. Hodinové úplné náklady práce v ČR na osobu v Kč a placené hodiny za měsíc v metodice ročních šetření ČSÚ	24
3. Struktura úplných nákladů práce v ČR v % v metodice ročních šetření ČSÚ.....	25
4. Struktura úplných nákladů práce v ČR bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření ČSÚ.....	25
5. Struktura úplných nákladů práce v ČR bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Eurostatu	25
Náklady práce v EU	26
1. Měsíční náklady práce v EU v EUR.....	26
2. Hodinové náklady práce v EU v EUR	27
3. Odpracované hodiny za měsíc v EU	28
4. Struktura nákladů práce států EU v %	29
Příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení	25
1. Sazby pojistného v ČR.....	25
2. Struktura zdanění mezd v %	32
3. Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti.....	35
4. Systém veřejného zdravotního pojištění	35
B. Podíl práce na nákladech v EU 2010-2015	37
1. Podíl práce na nákladech v EU v národní cenové hladině v %	40
C. Jednotkové náklady práce v EU a v USA 2010-2015	41
1. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině v EU a v USA.....	45
2. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly (EU-28) v EU a v USA.....	46
3. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině.....	47
4. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly.....	48
5. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA v EUR, národní cenová hladina	49
6. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA ve standardu kupní síly, evropská cenová hladina	50
7. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině.....	51
8. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly	52
9. Úroveň a vývoj ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance v EU a v USA	53
10. Relace průměrných ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance k průměru EU-28 v % v eurech dle směnného kurzu	54

Faktory změny JNP v ČR	55
1. Faktory změny jednotkových nákladů práce v ČR v letech 2010-2015	55
2. Vybrané charakteristiky a faktory pohybu jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly v letech 2010-2015.....	55
Literatura	56

Úvod

Bulletin reaguje na metodickou roztříštěnost sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru, resp. postavení práce v reprodukčním procesu. Na jednom místě soustřeďuje a zpracovává data z tuzemských a zahraničních zdrojů: Českého statistického úřadu, Ministerstva financí České republiky, OECD, Eurostatu a U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis. Opírá se o statistiku práce, daňovou statistiku a o systém národních účtů. Zpracování a prezentace charakteristik z oblasti utváření ceny práce a postavení práce v reprodukčním procesu jsou založeny na certifikované metodice „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v České republice a v zahraničí“,¹ zveřejněné na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, dostupné na: https://www.mpsv.cz/files/clanky/17046/sledovani_nakladu_prace.pdf.

Získaná data umožňují sledovat náklady práce za Českou republiku a země Evropské unie. Jednotkové náklady práce je možné vyčíslit pouze za členské státy Evropské unie a USA, v případě ostatních zemí chybí relevantní podklady. Pro vystižení trendů se publikovaná data týkají období let 2010-2015. Struktura monitoringu:

1. náklady práce v České republice a v zemích Evropské unie, zdanění, veřejné rozpočty v České republice,
2. podíl práce na nákladech,
3. jednotkové náklady práce.

Monitoring nákladů práce a jejich místa v národohospodářských proporcích vychází z termínů publikace relevantních dat statistickými službami Evropské unie, OECD, USA a České republiky (stav roku 2017):

akce	zdroj	publikace dat
státní závěrečný účet	Ministerstvo financí Poslanecká sněmovna	n + zhruba 5 měsíců n + zhruba 7 měsíců
výsledky o šetření úplných nákladů práce v České republice	Český statistický úřad	n + 11 měsíců
náklady práce v Evropské unii	Eurostat	n + 17 měsíců
zdanění mezd	OECD	n + 6 měsíců
předběžné výstupy národních účtů a propočet hrubého domácího produktu v standardu kupní síly a národní cenové hladině členských zemí EU za běžný rok	Eurostat	n + 17 měsíců
konečné výstupy národních účtů a propočet hrubého domácího produktu v národní cenové hladině a v standardu kupní síly zemí za předminulý rok	Eurostat	n + 29 měsíců

Poznámka: n = běžný rok

¹ Tato metodika byla výstupem projektu TD010082 „Metodika soustavného sledování nákladů práce a využití v České republice v mezinárodním srovnání“, který Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. řešil s finanční podporou Technologické agentury České republiky.

Stručný komentář k vývoji nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v letech 2010-2015

Poprvé po nejhlubší recesi v moderní historii (rok 2008) lze sledované období let 2010-2015 z hlediska nákladů práce v České republice hodnotit pozitivně. Národní hospodářství v ročních údajích reálného hrubého domácího produktu rostlo, s výjimkou recesních let 2012 a 2013. Tahounem ve sledovaném období byla průmyslová produkce. V průběhu sledovaného období se ještě zvýšila závislost české ekonomiky na zpracovatelském průmyslu. Bylo by velmi zajímavé sledovat náklady práce po odvětvích a odhalit tak konkurenceschopnost na úrovni odvětví, ať již těch klíčových nebo ostatních.

Odlišná situace u hrubého domácího produktu nastává u čtvrtletních údajů ve sledovaném období. V roce 2008 čelila česká ekonomika nejhlubší recesi v moderní historii. Na začátku sledovaného intervalu, tedy 1. čtvrtletí roku 2010, ekonomika byla už v růstové fázi. Ve 4. čtvrtletí došlo ke zpomalení tempa růstu. V celém roce 2011 se v jednotlivých čtvrtletích projevovala sestupná tendence u meziročního tempa hrubého domácího produktu. Rok 2012 měl sestupnou tendenci jako rok předcházející. Tento pokles již dosáhl však záporných hodnot. Jedná se o rok, kdy ekonomika opět propadla, i když se nejednalo o propad velikostí roku 2009. Rok 2013 byl druhým rokem recese v řadě. Důvodem recese byly tři po sobě jdoucí čtvrtletí v záporných hodnotách. A to přesto, že se snižovalo tempo propadu hrubého domácího produktu v jednotlivých třech po sobě jdoucích čtvrtletích. Dokonce ani poslední čtvrtletí, které skončilo v kladných hodnotách, nedokázalo zvrátit konečnou hodnou růstu hrubého domácího produktu v roce 2013 z hodnoty - 0,9 %. Rok 2014 představuje oživení po dvouleté recesi. Všechna čtvrtletí byla růstová, přičemž 2. a 3. čtvrtletí rostlo ve stejné hodnotě, ovšem o něco méně než 1. čtvrtletí. Poslední čtvrtletí naopak v porovnání s ostatními toho roku zaznamenalo boom. Akcelerace ekonomiky byla tak velká, že pokryla propad z dvouleté recese, a přiblížila se hodnotě úrovně z vrcholu konjunktury v roce 2008. V roce 2015 byla opět všechna čtvrtletí růstová. Ekonomika však zpomalovala. Nejvyššího růstu dosáhla v prvním čtvrtletí, následně klesala. Ve 3. a 4. čtvrtletí dosáhla stejných hodnot (stagnace). Přesto se nepředpokládalo, že by se ekonomika dostala do recese jako v letech 2012 a 2013.

Z pohledu ročního vývoje nominálního hrubého domácího produktu (v běžných cenách) je vývoj odlišný. Hrubý domácí produkt rostl v celé délce sledovaného intervalu. Hodnota hrubého domácího produktu se zastavila téměř na úrovni 4,6 biliónu korun.

Od ledna 2013 vstoupila v platnost nová metodika výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky sleduje nadále podíl nezaměstnaných osob.² Data za období 2010-2015 uvedená v tomto bulletinu jsou přepočtena novou metodikou.

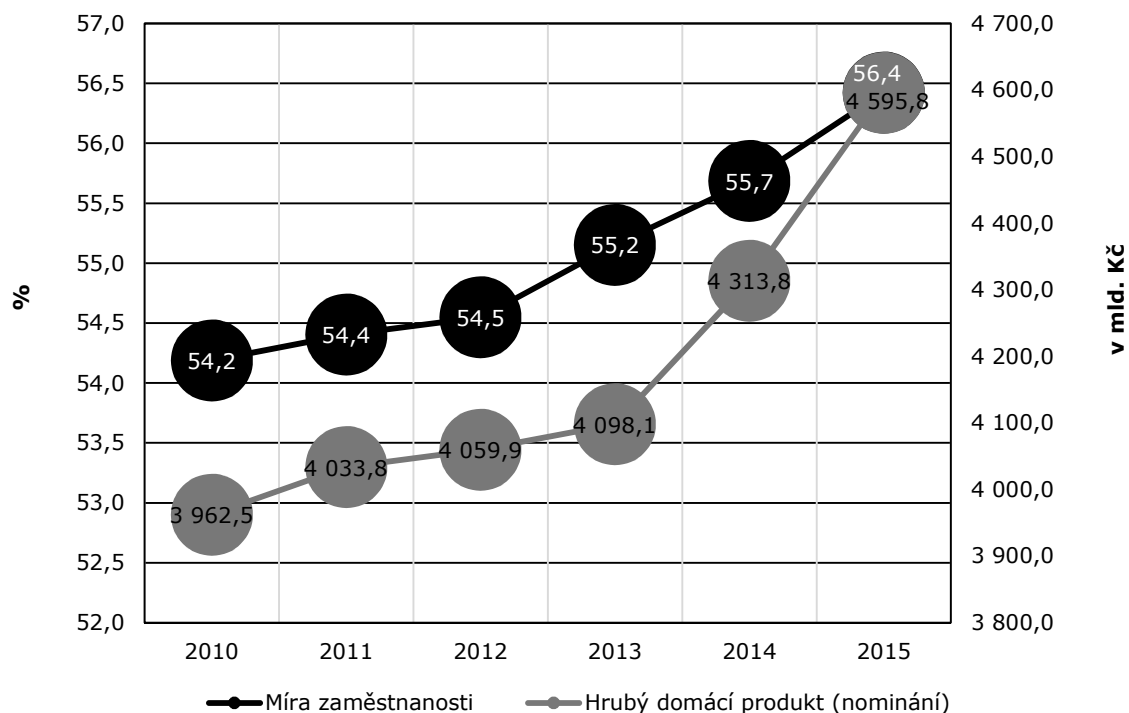
Vztah hrubého domácího produktu a nezaměstnanosti je standardně popisován jako negativní. Ve sledovaném období hrubý domácí produkt rostl, přičemž podíl nezaměstnaných osob se snížil ve sledovaném období o 0,4 p.b. V průběhu sledovaného intervalu se však podíl nezaměstnaných osob z roku 2010 na rok 2011 snížil z hodnoty 7,0 % na hodnotu 6,7 %. Následně však rostl až do roku 2014 na hodnotu 7,7 %. V roce 2015 však konečná hodnota podílu nezaměstnaných osob byla 6,6 %. Je nutné mít na paměti, že podíl nezaměstnaných osob byl rekordně nízký (4,1 %) v roce 2008. Krize však vedla k růstu podílu nezaměstnaných osob na hodnotu o více jak 3 p.b. Česká ekonomika se potýkala ve sledovaném období s propady, které byly doprovázeny dalším

² Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti dostupné na: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

růstem podílu nezaměstnaných osob. V reálném počtu osob to znamená, že úřady práce registrovaly necelých 490 000 uchazečů o práci. Paradoxně se v době krize v České republice zvyšoval počet osob samostatně výdělečně činných (o více než 63 000 osob). Část zaměstnanců se tak bránila ztrátě výdělku. Významný vliv na tomto jevu náleží přechodu cizinců z třetích zemí, kteří přišli o práci na počátku hospodářské krize, na živnostenskou činnost.

Vedle podílu nezaměstnaných osob je vhodné se podívat na vývoj trhu práce ze strany zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti v roce 2008 dosáhla jednoho z nejlepších výsledků v historii, a to 55,9 %. Následující dva roky se míra zaměstnanosti propadala až na hodnotu 54,2 %, která představuje naopak jednu z nejnižších hodnot v historii. Od roku 2011 míra zaměstnanosti rostla, ale nedosáhla předkrizové výše až do roku 2015. V tomto roce se míra zaměstnanosti přehoupla nad hodnotu roku 2008, a to ve výši 56,4 %.

Graf č. 1 Vývoj nominálního hrubého domácího produktu (mld. Kč) a míry zaměstnanosti (%) v letech 2010-2015

Zdroj: Český statistický úřad: Veřejná databáze - Statistiky - Zaměstnanost, nezaměstnanost, dostupné na: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&u=v413_VUZEMI_97__19

Český statistický úřad: Hrubý domácí produkt - Časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů, dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr

Vliv na pohyb ceny práce na českém a evropském, resp. světovém trhu měly měnově kurzové pohyby, které ve sledovaném intervalu proběhly. Ve vývoji české koruny došlo k výrazným výkyvům. V roce 2009 se koruna propadla na měnových trzích o více než 6 %. V roce 2010 však o více než 4 % posílila. Po letech značných kurzových výkyvů před rokem 2008 následovaly roky s nižší volatilitou (pod 5 %). Roky 2010 a 2011 byly

spojeny s apreciací a rok 2012 s depreciačí. V listopadu 2013 Česká národní banka přistoupila k uvolnění měnové politiky s cílem oslabit českou korunu na kurz 27 Kč/EUR. V souvislosti s tím došlo i ke změně kurzu vůči dalším měnám. Česká národní banka dostala svému závazku držet hodnotu české koruny na kurzu 27 Kč/EUR celý rok 2014. Tento závazek prodloužila i na rok 2015.

Na měnových trzích došlo i k významným změnám úrovně poměru eura a dolaru ve sledovaném období. Uvedené procesy spolu s inflačním diferencíalem vůči Evropské unii nacházely své vyústění v úrovni standardu kupní síly.

Zásadní změnou proti předchozím bulletinům je přechod z metodiky ESA 95 na ESA 2010. Původní hodnoty za celé sledované období 2010-2015 jsou zpětně přepočítány novou metodikou ESA 2010.

Náklady práce

V rámci Evropské unie³ jako celku můžeme hovořit o růstu nákladů práce. Největší nárůst u nákladů práce ve sledovaném období byl u Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (8,5 %).⁴ Z loňských pomyslných vítězů se v první trojce umístilo pouze Estonsko (6,0 %). K této pobaltské zemi se přidal i její soused Lotyšsko (5,0 %).⁵ Slovensko z loňské třetí pozice se umístilo se stejnou hodnotou nákladů práce na čtvrté pozici (4,8 %).

Stejně jako v loňském bulletinu, tak i v letošním se objevují pouze dvě země, které byly spojeny s poklesem nákladů práce. Nejnižší hodnotu letos v bulletinu získalo Řecko (-3,5 %), stejně jako loni. Druhou nejnižší hodnotu nákladů práce měla Česká republika. Maďarsko (2,1 %), které loni mělo zápornou hodnotu, se v letošním bulletinu umístilo přibližně v polovině žebříčku zemí Evropské unie.

Průměrný růst nákladů práce v Evropské unii byl 2,3 %, tedy vyšší o 0,3 p.b. oproti loňskému bulletinu.

V České republice bylo v průběhu sledovaného období tempo přírůstků produktivity práce vyšší než tempo přírůstků nákladů práce (v průměru o 1,5 p.b.). U produktivity ve standardu kupní síly by byl nárůst vyšší v průměru o 2,9 p.b. Sledovaný interval je charakteristický obnovou ekonomiky po recesi. V době krize byli zaměstnavatelé tlačeni ke snižování nákladů v procesu výroby zboží a poskytování služeb pro ozdravení a udržení firmy na trhu. V rámci této optimalizace nákladů zaměstnavatelé prováděli restrukturalizaci, při které propouštěli méně kvalifikované a levnější zaměstnance s nižší produktivitou. Tento fakt se promítl v růstu makroekonomické veličiny podíl nezaměstnaných osob. Sledovaný interval je plně v duchu obnovy ekonomiky, a proto se logicky zvyšuje produktivita práce pocházející od kvalifikovanějších a zkušenějších zaměstnanců navzdory tomu, že jsou tito zaměstnanci dražší. Náklady práce v hospodářském cyklu pokrizového období by podle ekonomické teorie měly být zpožděny za produktivitou. Poslední rok sledovaného intervalu 2015 je považován za plně růstový, i když pomalejším tempem než v roce 2014. Náklady práce vzrostly mezi roky 2014 a 2015 o 3 %. Bude velmi zajímavé, jestli v příštím bulletinu dojde opět k nárůstu nákladů práce a jestli tento nárůst

³ Evropská unie je brána jako EU-28. Součástí tohoto bulletinu je i Chorvatsko, které přistoupilo 1. července 2013. Pokud jsou data za Chorvatsko dostupná ve sledovaném intervalu, byla použita při výpočtech.

⁴ Spojené království Velké Británie a Severního Irsku prošlo politickou změnou, v jejímž důsledku se začala zdražovat práce. Pravdou ale také je, že po přechodu na novou metodiku ESA 2010 jsou hodnoty této země daleko vyšší. V průběhu sledovaného intervalu se hodnoty zvýšily o 50,7 %.

⁵ Na pátém místě se umístila Litva (4,5 %). Lze hovořit o zvyšujících se nákladech práce v procentech ve všech zemích pobaltských republik. V reálných hodnotách již toto zvýšení nevypadá tak drastické, protože jejich absolutní hodnoty patří k nejnižším v Evropské unii. Z těchto tří zemí má pouze Estonsko vyšší hodnoty než Česká republika.

bude vyšší než růst produktivity. Náklady práce a produktivita práce v rámci sledovaného období rostly pouze do roku 2011, kde dosáhly svého maxima. Rok 2016 bude představovat rok, kdy bude nastaveno nové maximum pro tyto dvě veličiny.

Ve struktuře nákladů práce podle metodiky ročních šetření Eurostat byla nejvyšší hodnota přímých nákladů v roce 2012 na úrovni 73,4 %. V ostatních sledovaných letech byla nižší, 73,2 %.

V krizových letech se ve struktuře nákladů práce střetávaly protichůdné procesy. Českým zaměstnavatelům pomohlo snížení sazby pojistného pro případ nemoci a invalidity placeného zaměstnavatelem od roku 2009 (-1 % mzdy). Na druhé straně se objevila nová nákladová položka náhrady mzdy při pracovní neschopnosti z titulu nemoci.⁶ Její výplata však dosahovala v průměru 0,3 % vyplacených mezd. Tlak na zvyšování mezd, a tím i nákladů práce po roce 2009 oslabilo vedle „strachu o zaměstnání“ i nižší zdanění práce na straně zaměstnance. Podle údajů o úplných nákladech práce zaměstnavatelé v České republice reagovali snížením „dobrovolných“ plnění zaměstnancům, tj. výdajů neurčených zákonnými normami v oblasti nepřímých nákladů práce (sociálních požitků a ostatních sociálních výdajů). Pokles z roku 2007 pokračoval do roku 2012, kdy dosáhl svého minima. V roce 2013 dochází k mírnému růstu. V roce 2014 a 2015 však opět začalo "dobrovolné" plnění zaměstnancům klesat na celku a v roce 2015 se skoro přiblížilo minimální hodnotě z roku 2012.

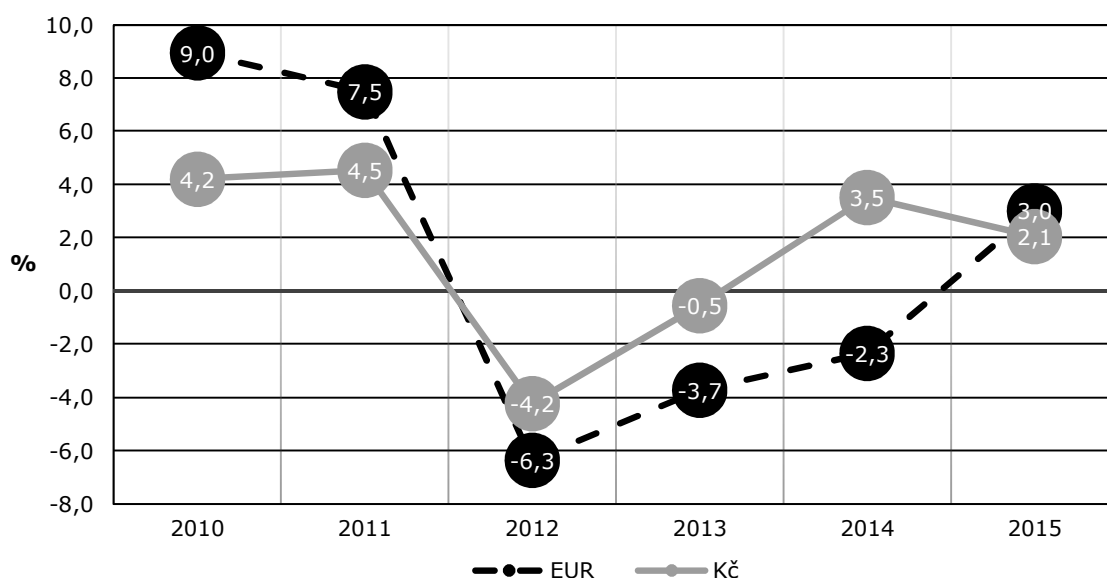
V české ekonomice je dlouhodobě podíl odstupného na úplných nákladech práce přibližně 0,5 %. V roce 2009 se z důvodu ekonomické krize tento podíl zvýšil na hodnotu 0,87 %. V následujících letech se podíl odstupného navracel na standardní úroveň 0,5 %, které dosáhl již v roce 2011. Na této úrovni se udržel bez výkyvů po celé sledované období. V roce 2015 se hodnota nepatrně snížila na 0,45 %. Tento mírný pokles je dán snížením odstupného v odvětvích s tradičně nejvyššími hodnotami, jako jsou těžba a dobývání, výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, informační a komunikační činnosti a peněžnictví a pojišťovnictví podle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

Dopady událostí z roku 2008 se promítly ve vývoji české koruny ve sledovaném období. Posílení kurzu české koruny z předkrizového období se v roce 2009 změnilo v oslabení. Toto znehodnocení se projevilo u většiny národních měn členských zemí mimo Eurozónu. V České republice oslabení kurzu koruny umožnilo českým podnikům na eurových a dolarových trzích konkurovat nižšími náklady práce. V roce 2010 však koruna vůči euru opět apreciovala (na rozdíl od ostatních členských zemí mimo eurozónu), i když již nikoliv v takové výši jako v předkrizovém období. Proto v eurech náklady práce vzrostly ve vyšší míře. V roce 2011 česká koruna apreciovala, i když již ne takovou silou. Přesto však došlo ke zvýšení nákladů práce v eurech na nejvyšší úroveň. Od roku 2011 do roku 2014 česká koruna již pouze depreciovala. V roce 2015 koruna mírně posílá (o méně jak 1 %). V roce 2012 náklady práce v českých korunách poklesly a ve spojení s depreciací české koruny došlo k rychlému poklesu nákladů práce v eurech. V letech 2014 a 2015 sice náklady práce v českých korunách vzrostly, ale vliv oslabení koruny byl tak výrazný, že náklady práce v eurech poklesly. Nejvýrazněji se tento jev projevil v roce 2014, kdy pokles mezi lety v nákladech práce v eurech činil -2,3 %, zatímco náklady práce v českých korunách byly růstové, 3,5 %. Rozdíl 5,9 p.b. mezi hodnotami v eurech a českých korunách představoval čím dál více se otevírající nůžky v nákladech práce. V roce 2015 české náklady práce vzrostly o 2,1 %, současně došlo k výše zmíněnému mírnému posílení české koruny. Tyto dva souběžné efekty měly za následek posílení nákladů práce v eurech o 3 %. Je však důležité mít na paměti, že náklady práce v korunách dosáhly své nejvyšší historické hodnoty, ale ve vyjádření

⁶ Položka se v nákladech práce vyskytovala již před rokem 2009. Její plnění však bylo dobrovolné, vyplývalo z kolektivního vyjednávání nebo z rozhodnutí zaměstnavatele.

v eurech nepřekonal hodnotu let 2010, 2011 a 2012, dokonce hodnotu roku 2013 překonaly pouze nepatrně. Při vyjádření konkurenceschopnosti v eurech tak nedošlo ke zhoršení pozice České republiky.

Graf č. 2 **Roční přírůstky nákladů práce v Kč a eurech v letech 2010-2015 v %**

Zdroj: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>; OECD.StatExtracts - *Labour - Labour Force Statistics - Hours worked*, dostupné na: <http://stats.oecd.org>; propočít Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i..

Z grafu je možno vysledovat extrémní hodnotu. Recesní rok 2012 se projevil snížením nákladů práce, tudíž i meziroční rozdíl se projevil poklesem, a to nejhlubším v novodobé historii (v eurech byla hodnota -6,3 %). Přitom rok 2008 by se dal charakterizovat z pohledů meziročních rozdílů nákladů práce v novodobé historii jako nejvíce rostoucí (v eurech byla hodnota 16,9 %). V průběhu 5 let se objevily dva extrémy.

Přes vysokou dynamiku nákladů práce si české podniky udržely i v podmínkách ekonomické krize výrazný odstup od vyšší úrovně vyspělých tradičních tržních ekonomik Evropské unie. Konkurenční výhody z nízké české úrovně, zejména v průmyslu, se budou realizovat ještě po delší časové období. Proces přibližování cenové a výdělkové hladiny ke standardním proporcím vnitřního jednotného evropského trhu bude dlouhodobý. Zásah České národní banky z listopadu 2013 tento časový interval ještě prodlužuje.⁷ Kurz na hladině minimálně 27 Kč za euro dělal českou práci levnou pro zahraničí nejen v roce 2014, ale i v roce 2015. Podnikatelské subjekty mají dostatek času na eliminaci nepříznivých dopadů zvyšováním produktivity práce. Snad se tentokrát české subjekty vyvarují docela časté situaci, kdy přemeškají čas vyměřený k přizpůsobení se změnám a následně začnou tlačit na politické úrovni k tvorbě řešení, která povedou k pokřivení tržního prostředí.

Česká národní banka udržela směnný kurz na nové úrovni v období roku 2014 i 2015 a nadále avizuje, že nízký směnný kurz udrží minimálně do poloviny roku 2017. Zatím neexistuje odhad délky období vyrovnání trajektorie zpevnění, resp. zrealnění

⁷ Zvláště jestli dodrží svůj závazek, že takto nastavený kurz udrží až do léta roku 2017.

české měny. Někteří analytici předpokládají pouze mírné zhodnocení koruny, tj. udržení směnných relací i po zastavení intervencí České národní banky.

Česká republika patří historicky ke státům s vyšším stupněm sociální solidarity, tj. s vyšším objemem povinných příspěvků zaměstnavatelů a zaměstnanců do centralizovaných sociálních fondů, konkrétně na důchodové zabezpečení, které tvoří nemocenské pojištění, politika zaměstnanosti a zdravotní zabezpečení. „Zdanění“ práce v České republice odráží vysoké standardy sociálního a zdravotního zabezpečení při nízké výdělkové hladině. Podíl sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavateli na úplných nákladech práce od roku 2010 byl na hodnotě 24,65 %. Je nutné připomenout, že v roce 2009 došlo k reformě nemocenského pojištění. Došlo k poklesu sazby pojistného hrazeného zaměstnavatelem z 35 % na 34 %. Tato změna se projevila snížením hodnot podílu sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavateli před krizí v roce 2008. Poslední rok sledovaného intervalu (2015) se tato hodnota dostala na úroveň 24,91 %. Výši svých odvodů do centralizovaných solidárních fondů sociálního zabezpečení se Česká republika řadí mezi evropské země s kontinentálním modelem sociálně-tržní ekonomiky. Relativně vysoký podíl sociálního pojištění kompenzuje na straně zaměstnance nízká váha daně z příjmu (ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie), která se pohybuje mezi 11 % a 12 % průměrného výdělku.

V hospodářské krizi zřetelně vystoupila nevyváženost mezi příjmy sociálního a zdravotního pojištění a zákonným plněním a vysoká citlivost obou systémů na cyklický vývoj ekonomiky. Do roku 2011 celkový počet důchodců rostl. Od roku 2011 docházelo k mírnému poklesu, který byl v roce 2014 opět vystřídán mírným růstem, který vydržel i v roce 2015. Ať již počet důchodců rostl nebo klesal, dal by se vývoj deficitu důchodového účtu do roku 2012 charakterizovat jako rostoucí. Rok 2013 by vůči roku 2012 téměř beze změn. V letech 2014 a 2015 však dochází k poklesu deficitu, a to téměř na úroveň roku 2010.

Od 1. ledna 2013 začal fungovat druhý pilíř důchodového systému. V bulletinu druhý pilíř důchodového systému není zohledněn z důvodu jeho plánovaného zrušení k 1. lednu 2016 a z důvodu zachování dlouhodobého charakteru časové řady.

Schodek rozpočtů zdravotních pojišťoven byl deficitní od roku 2010 do roku 2013. Tento deficit se však snižoval. V roce 2014 skončil po dlouhé době přebytkem, a to ve výši 2,3 mld. Kč. V roce 2015 však tento přebytek poklesl na hodnotu 0,6 mld. Kč.

Bude velmi zajímavé sledovat, kam se bude vyvíjet saldo důchodového účtu a saldo rozpočtu zdravotních pojišťoven. Můžeme jen doufat, že budou přebytkové v blízké budoucnosti, protože všechny prognózy vývoje počtu seniorů predikují zvýšené výdaje cca do roku 2060. Vytvořit alespoň částečnou rezervu, která by pokryla tyto zvýšené výdaje, se jeví jako rozumný krok. Vstupních proměnných je však více, např. schopnost politiků nevyčerpat vytvořené rezervy na jiný účel, ochota obyvatelstva platit povinné odvody, míra inflace atd.

Systémy financované peněžními prostředky ze sociálního a zdravotního pojištění jsou výrazným rizikem nejen snižování zaměstnanosti, ale také snižování ceny práce, ze které je sociální a zdravotní pojištění odvozeno. Případné snížení sazeb pojistného by ve svém důsledku vedlo pouze k prohloubení deficitů financování sociálního a zdravotního zabezpečení.

Podíl práce na nákladech

V České republice podíl práce na nákladech v přepočtu na pracovníka byl na počátku sledovaného období na úrovni 22,5 %. Tato hodnota byla i v roce 2012 a jednalo se o nejvyšší hodnotu celého sledovaného období. Zbýlá část období může být

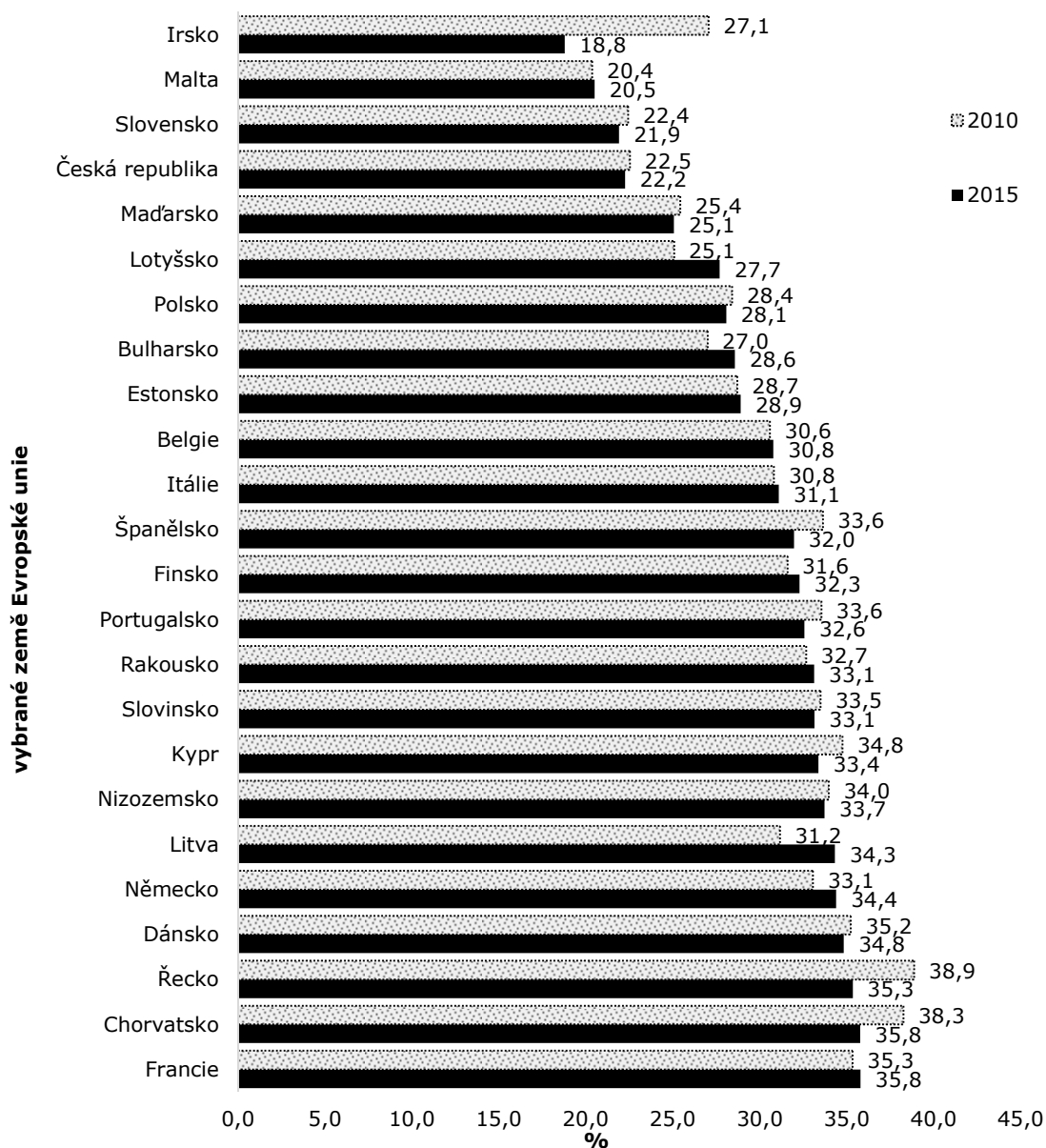
charakterizována nízkou volatilitou okolo hodnoty 22 %. V posledním roce hodnota podílu práce na nákladech skončila na hodnotě 22,2 %. Přechod z metodiky ESA 95 na ESA 2010 měl za následek zhoršení pozice České republiky v rámci Evropské unie. Tuto změnu zapříčinily především hodnoty Malty⁸ v rámci nové metodiky. V roce 2015 se Česká republika ocitla na pátém místě za Lucemburskem, Irskem, Maltou a Slovenskem s nejnižším podílem práce na nákladech v celé Evropské unii. Přechod na novou metodiku měl dále za následek, že nejsou dostupná data za Rumunsko a Chorvatsko se umístilo s druhou nejvyšší hodnotou v celé tabulce. Pouze Francie má vyšší podíl práce na nákladech a jeho hodnota je tak nejvyšší ve všech sledovaných zemích (35,8 %). Původní státy Evropské unie si ovšem zachovaly vyšší úroveň podílu práce na nákladech (v rozmezí 30-36 %). Výjimku tvoří pouze Irsko, které v metodice ESA 95 nemělo datovou základnu, a Lucembursko. Vysvětlení pro tyto země je stejné jako pro Maltu.

Ukazatel podílu práce na nákladech je v posledních letech zatížen neúplnou datovou základnou potřebnou pro jeho výpočet u některých z 28 států Evropské unie. Oproti předchozím letům však došlo ke změně. Od přechodu Eurostatu na ESA 2010 nebyl Španělský statistický úřad (Instituto Nacional de Estadística - Spanish Statistical Office) schopen vykázat ani jednu z proměnných v čase, v tomto roce dodat všechny data, a to i zpětně za všechny roky. Autor bulletinu se také rozhodl počkat s vydáním bulletinu, aby sesbíral co nejvíce dat za státy Evropské unie. Proto je možné uveřejnit data za země, která dříve nebyla dostupná v bulletinu. Toto časové zpoždění přineslo možnost publikovat data za Chorvatsko, Litvu a Portugalsko. Nadále však existuje skupina zemí, v kterých národní statistické úřady po přechodu na metodiku ESA 2010 vykazují jednotlivé proměnné za poslední rok sledovaného intervalu v pozdějších termínech než v předchozích letech. Tato data dodávají v době po vydání bulletinu. Jedná se o Rumunsko, Švédsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku.

Z důvodu zachování jednotnosti metodiky výpočtu sledovaných ukazatelů jsou porovnávány hodnoty n (počátek sledovaného intervalu) a $n+5$ (konec sledovaného intervalu). Do grafu proto nejsou zařazeny tři země uvedené výše. Lucembursko v grafu není nadále uváděno, i přes kompletní časovou řadu, z důvodu specifčnosti ekonomiky a pracovního trhu, což vede ke zkreslení celkových výsledků. Jedná se o extrémní hodnotu vzhledem k rozložení ostatních 28 zemí Evropské unie. Následující graf z těchto důvodů zahrnuje pouze 24 zemí z kompletní současné Evropské unie.

⁸ Zlepšení pozice Malty je však stejně vysvětlitelné jako u Irsku či Lucemburska. Jedná se o ekonomiky, které těží ze své velikosti a především ze statusu offshore centrum. Nová metodika více zohledňuje vlivy typické pro offshore centra.

Graf č. 3 **Vývoj PPN u vybraných zemí Evropské unie v národní cenové hladině v letech 2010-2015**

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*; dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>; propočten Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Volatilita ukazatele podílu práce na nákladech v posledních letech je značná. Zatímco v předložském bulletinu rostl tento podíl u šestnácti zemí, v loňském roce pouze u tří zemí. Letošní bulletin má sice o čtyři země více, ale pouze hodnoty Litvy jsou rostoucí ve sledovaném intervalu. Celkem v tomto bulletinu roste podíl práce na nákladech u jedenácti zemí (11 zemí z 24). Největším skokem se stalo Irsko,

kde došlo k poklesu podílu práce na nákladech o 8,3 p.b.⁹ Nejvýznamnější růst nastal u Litvy (3,2 %) a Lotyšska (2,6 %). Nejvýznamnější pokles pak u Řecka (-3,5 %) a Chorvatska (-2,5 %).

Zásah do zdanění práce má na české podniky minimální dopad. Dlouhodobě z dat vyplývá, že například při snížení zdanění práce o 1 % vyplacené mzdy se zvýší zisk o 0,2 %, z toho v průmyslu o 0,1 %, ve stavebnictví o 0,2 % a v komerčních službách o 0,4 %. Na druhé straně nižší zdanění práce zvýší deficity veřejných rozpočtů v řádech mld. Kč.

Problémy trhu práce, které byly popsány v loňském bulletinu, přetrvávají i nadále. Na jednu stranu se nejedná o žádné překvapení, protože se jedná o problémy, které nelze vyřešit za jeden rok. Na druhou stranu je zarážející, že se nevytváří pravděpodobně žádná reálná či efektivní snaha na odbourání těchto problémů, protože se problém nezdá být zmírňován, ale naopak se prohlubuje. Na českém trhu práce je čím dál citelněji znát nedostatek technicky vzdělané pracovní síly. Přes specificky orientovanou (průmyslově) ekonomiku nedochází k vyššímu nárůstu robotů než například v Německu. Důvod může být spatřován v levné práci a subdodavatelské ekonomice. Levná práce by mohla generovat vyšší zisky, ale ne v případě, že se v české ekonomice produkuje výrobky a zboží s nízkou přidanou hodnotou. Ta se generuje až v našich partnerských zemích, kam exportujeme svoji produkci. Levná práce generuje zisk postačující vedení a vlastníkům firem. Nepostačuje však pro skutečný dlouhodobý růst, který by zvyšoval potenciál české ekonomiky.

Jednotkové náklady práce

Časová řada jednotkových nákladů práce byla také ovlivněna novou metodikou ESA 2010. České jednotkové náklady práce v národní cenové hladině po celé sledované období nepřekonalily hranici 50 % (nejvíce se jí přiblížily hodnotou 48,8 %) a byly zhruba 8,5 p.b. pod průměrem Evropské unie. Od roku 2010 dochází k nárůstu českých jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině, a to až do roku 2012. Od roku 2013 je patrný pokles. V roce 2015 byla hodnota jednotkových nákladů práce (46,47 %). Nižší hodnota byla pouze v roce 2007.

České podniky mimo domácí trh zatím mají možnost využívat podhodnoceného měnového kurzu a nízké cenové hladiny v České republice. V zahraničí prodávají svoji produkci za zahraniční cenu, avšak při nákladech, včetně nákladů práce, v nižší tuzemské cenové hladině. Paritní české jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly se tak pohybují hluboko pod průměrem Evropské unie. Ve sledovaném období ani jednou nepřekročily hodnotu 35 %, ke které se blížily (34,59 %) v roce 2011. Od roku 2012 však už jenom klesaly. Jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly jsou o jeden rok před jednotkovými náklady práce v národní cenové hladině. V roce 2015 dosáhly nového minima (29,21 %). Opět nižší hodnota byla pouze v roce 2007. Rozdíl mezi českými jednotkovými náklady práce a průměrnými jednotkovými náklady EU-28 byly v průměru téměř 25 p.b.

Roky 2012 až 2015¹⁰ jsou charakteristické propadem kurzu koruny vůči euru. V těchto letech jsou české jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly nejnižší. V ostatních letech kurz koruny vůči euru posiloval, a tak docházelo k jejich růstu. Vzhledem

⁹ U Irsku se vytvořil stejný otazník při zařazování do komparace jako u Lucemburska. Specifické postavení (offshore centrum), které ve výsledku dává odlehlou hodnotu a komparace s ostatními zeměmi tak ztrácí na smysluplnosti.

¹⁰ V roce 2012 se jedná o depreciaci způsobenou trhem. V letech 2013, 2014 a 2015 byla za propad kurzu české koruny vůči euru zodpovědná Česká národní banka, která si dala závazek držet kurz na úrovni 27 Kč za euro.

k tomu, že inflace se ve sledovaném období pohybovala v nízkých hodnotách,¹¹ hlavním faktorem udávajícím změny je pohyb kurzu. Hrozba možné deflace v české ekonomice vedla k přesvědčení, že by mohla ukončit ekonomický růst a opět uvrhnout českou ekonomiku do recese.

Dlouhodobý trend před krizí v roce 2008 pro české jednotkové náklady práce v národní cenové hladině by se dal charakterizovat relativně rychlou konvergencí k úrovni EU-28. Tento proces by se dal v krizových letech označit jako stagnující, protože tu byl pouze nepatrný nárůst oproti předkrizovým rokům. Nárůst během 4 let po krizi byl téměř o 2 p.b. V předkrizových letech takovéto hodnotě odpovídal pohyb v jednom jediném roce. Maxima jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině bylo dosaženo v roce 2012. V roce 2015 se jejich hodnota přiblížila téměř hodnotě 2007. Ukazuje se, že ke konvergenci v posledních letech vůbec nedochází.

Jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly měly širší interval ve sledovaném období, především směrem dolů v čase. Svého maxima dosáhly o rok dříve než jednotkové náklady práce v národní cenové hladině, tedy v roce 2011. Od té doby poklesly skoro o více než 5 p.b. V porovnání s průměrem Evropské unie nebo i Spojených států amerických se postupně blížíme poloviční hodnotě jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly. Jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly vyspělých států Evropské unie¹² a Spojených států amerických by se daly charakterizovat velmi mírným poklesem přecházejícím ve stagnaci. Pouze Finsko a Švédsko vykazovaly ve sledovaném období růst.

Na základě historických dat a přesvědčení o konvergenci české ekonomiky k vyspělým zemím Evropské unie málokdo předpokládal, že by jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly mohly klesat.

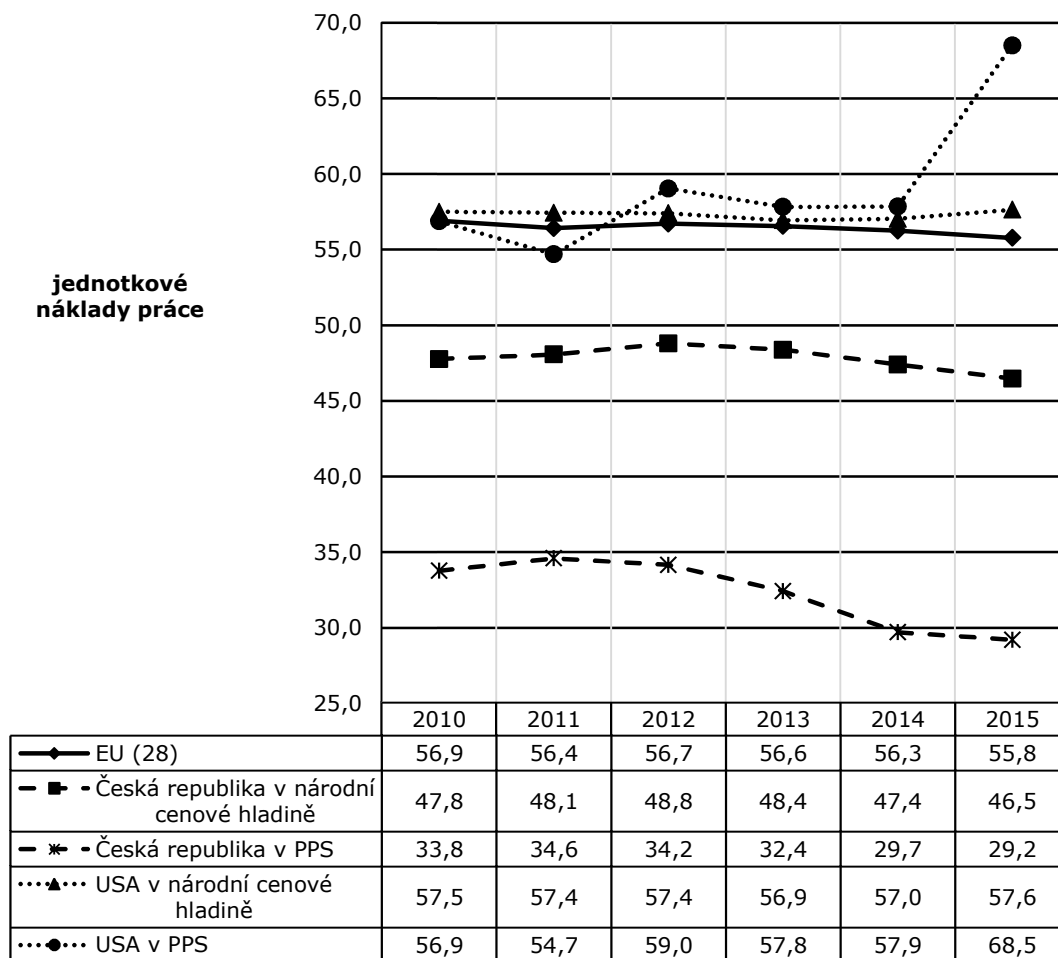
Kurz české koruny již nebude klesat. Je zde naopak potenciál růstu, jak naznačují informace z devizových trhů a nezbytně prováděné operace České národní banky pro udržení jejího závazku.¹³ Velkou roli na zmíněných operacích samozřejmě mají spekulace, které k trhu neodmyslitelně patří. Další vliv by měla stagnující inflace, u které se sice očekává, že bude růst, ale ne v blízkém časovém horizontu. Nezanedbatelný je také závazek vlády z roku 2014, že minimální mzda se zvýší až do výše 40 % průměrné hrubé mzdy. Od růstu minimální mzdy se očekává, že vyvolá tlak na celý systém odměňování a dojde tak ke zvýšení čitatele výpočtu, který představuje nominální objem náhrad zaměstnanců. Tyto čtyři faktory by měly de facto zabránit dalšímu poklesu jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly v České republice. Tento předpoklad se však stále nenaplnuje.

¹¹ V roce 2010 byla inflace na úrovni 1,5 % a v roce 2015 končila na úrovni 0,3 %. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2012, a to 3,3 %. Jednalo se o jediný rok, protože ve zbytku sledovaného intervalu se pohybovala pod 2 %. Raketový nárůst inflace byl vystřídán podobně raketovým poklesem. Od té doby inflace v České republice klesá téměř k nulové hodnotě. Česká národní banka se obávala, že deflace přejde do deflace. V obavě možné deflace přijala závazek hodnoty české koruny vůči euru na hodnotě 27 Kč za euro.

¹² Nejedná se o všechny země původní EU-15. Nebyly zahrnuty země jihu a státy s podobnými ekonomickými problémy.

¹³ Pro udržení závazku kurzu koruny musela Česká národní banka utratit v roce 2015 téměř 250 mld. Kč.

Graf č. 4 **Vývoj jednotkových nákladů práce v národní a evropské cenové hladině v České republice, Evropské unii a USA v letech 2010-2015**

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; propočít Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Na první pohled je z grafu patrné, že u hodnoty jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly ve Spojených státech amerických muselo dojít ke změně v rámci jednotkových nákladů práce. V posledním sledovaném roce došlo k rapidnímu nárůstu jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly (o 10,6 p.b.). Na tuto hodnotu má rozhodně vliv vývoj cenové hladiny¹⁴ a kurzu.¹⁵ Přes tyto významné vlivy lze očekávat, že dojde ke korekci v následujícím roce.

Ekonomickým předpokladem pro správné fungování českého trhu práce je přibližování českých jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly k jejich úrovni v národní cenové hladině. Tyto veličiny se však od sebe vzdalují v celém sledovaném intervalu. Mezi lety 2010 a 2011 hodnoty jednotkových nákladů práce v obou vyjádřeních společně rostly, ale meziroční změna mezi lety 2011 a 2012 se již rozchází i ve směru vývoje. Předpoklad byl opět přesně obrácený. Dalo se očekávat, že v následujících letech

¹⁴ V roce 2015 inflace oscillovala okolo nulové hodnoty.

¹⁵ Kurz dolaru vůči euru posílil o více než 16 %.

mělo docházet k uzavírání rozdílu, a to spíše z důvodu zvyšování jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly než významného poklesu tohoto ukazatele v národní cenové hladině. Realita však byla taková, že jednotkové náklady práce v obou vyjádřeních klesaly. Ve standardu kupní síly navíc klesaly rychleji než v národní cenové hladině.

V rámci konvergenčního procesu dochází po roce 2011 v České republice k několika specifickým disparitám. V loňském bulletinu v celém sledovaném období (2009-2014) produktivita v národní cenové hladině rostla o 5,6 %, avšak produktivita ve standardu kupní síly rostla o 16,5 %. V letošním bulletinu v celém sledovaném období (2010-2015) produktivita v národní cenové hladině rostla o 4,9 %, avšak produktivita ve standardu kupní síly rostla o 18 %. To znamená, že produktivita ve standardu kupní síly roste rychleji než v národní cenové hladině. Tato dnešní disparita představuje budoucí problém. V roce 2015 v České republice cenová hladina vůči všem zemím Evropské unie dosahovala 62,8 % (v loňském bulletinu byla v roce 2014 hodnota 63,4 %) ¹⁶, produktivita ve standardu kupní síly 80,6 % (v loňském bulletinu byla v roce 2014 hodnota 78,6 %) a jednotkové náklady práce ve standardu kupní síly 52,4 % (v loňském bulletinu byla v roce 2014 hodnota 53,3 %). Pravidlo nastolené z roku 2011, že se nůžky mezi těmito třemi veličinami čím dál více otevírají, nadále platí. Bohužel se nejedná pouze o statistický jev. Důsledky tohoto jevu se projeví negativně. Změnu může vyvolat externí šok, s kterým nelze dnes počítat, protože jej nedokážeme identifikovat. Zůstává zde však problém, že změna vyvolaná externím šokem nemusí být vůbec k lepšímu.

I nadále platí, že česká ekonomika potřebuje inovace pro zajištění růstu produktivity práce. Potřebuje však také vymanění se z typu subdodavatelské ekonomiky vůči svým obchodním partnerům (především Německo). Problém je, že v novodobé historii se tento typ partnerství u nás nejen vžil, ale i posiloval. Oproštění se od tohoto typu modelu ekonomiky tudíž může představovat nadlidský výkon. Česká republika je malou otevřenou ekonomikou. Inovace nás mohou ochránit před malou recesí, popřípadě zmírnit její dopady. Inovace ve spojení posílení našeho postavení na globalizovaném světovém trhu však představuje cestu, která přivede přidanou hodnotu do české ekonomiky. To se následně pozitivně promítne do produktivity práce. To obnáší specializaci na produkci sofistikovaného zboží a služeb, která je podmíněna využitím kvalifikované práce, popřípadě vyvázání se ze závislosti na zahraničních přepravejích, kteří odčerpávají českou přidanou hodnotu zboží a službám. V současné době však nabídka práce nedisponuje ani pro jeden způsob tak kvalifikovanými zaměstnanci, kteří by v budoucnu podněcovali nezbytné inovace. Podíl nezaměstnaných osob v České republice v roce 2015 klesal, ale je nutné si uvědomit, že nevyužitá část zásobníku pracovní síly neposkytuje kvalifikovanou pracovní sílu. Druhá možnost spočívá ve spoléhání se na kapitál. U této varianty však narážíme na pomalý růst zásoby kapitálu. Je nutné poznamenat, že v podmínkách České republiky je kapitál stále dražší než lidská práce.

¹⁶ V závorce je uvedena hodnota roku 2014 z loňského bulletinu. Hodnota roku 2014 z letošního bulletinu je k dispozici v tabulkové části. Hodnota v závorce ukazuje rozdíl hodnot před revizí. Revize u starých hodnot se provádí jednak z důvodu zpřesnění čísla a jednak upravuje hodnotu, aby více korespondovalo v časové řadě. Snižuje se tak její volatilita, které vede ke snížení vlivu extrémních hodnot, tím pádem se vyhlazuje časová řada.

A.

**Úplné náklady práce v České republice,
zdanění, veřejné rozpočty a náklady práce
v Evropské unii
2010-2015**

Metodické poznámky

Statistika práce běžně sleduje náklady práce za zaměstnance, popř. na odpracovanou hodinu. Zdrojem dat o výši a struktuře nákladů, které zaměstnavatel vynakládá na zaměstnance, jsou:

- úplné náklady práce šetřené Českým statistickým úřadem za Českou republiku,
- náklady práce (labour costs) sledované Eurostatem za země Evropské unie,
- náklady práce sledované OECD v rámci mezinárodní komparace zdanění práce za její členské země.

Definice úplných nákladů práce a jejich struktury tak, jak je sleduje Český statistický úřad, je odvozená od metodiky Eurostatu, zejména od nařízení Rady (ES) č. 530/1999 o strukturální statistice výdělků a nákladů práce, od nařízení Komise (ES) č. 1737/2005, kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 1726/1999, pokud jde o definici a předávání informací o nákladech práce a od nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 295/2008 o strukturální statistice podniků.

Data zveřejňovaná Eurostatem jsou kolekcí šetření národních statistických služeb na bázi jednotné metodiky, což zajišťuje jejich mezinárodní srovnatelnost. Mimo jiné to znamená, že u všech lze předpokládat stejnou kvalitu z hlediska přesnosti odhadu. Dílčí rozdíly vyplývají z rozdílu pracovněprávní legislativy a z praxe národních statistických služeb. Všechny údaje za Českou republiku ve statistice práce Eurostatu pocházejí z jednoho jediného šetření - Úplné náklady práce Českého statistického úřadu.

Základní rozdíly ve výstupech šetření Českého statistického úřadu a Eurostatu:

- Český statistický úřad provádí šetření každý rok, Eurostat jednou za 4 roky; roční údaje uváděné Eurostatem jsou odhady (mimo Českou republiku),
- šetření Eurostatu sleduje náklady práce v odvětvích průmyslu a služeb; Český statistický úřad sleduje úplné náklady práce za všechna odvětví,
- české pracovní právo definuje mzdu jako odměnu za práci, z tohoto důvodu do mezd a platů (přímých nákladů práce) Český statistický úřad nezahrnuje sociální požitky, které jsou součástí sociálních nákladů a výdajů; Eurostat tato plnění uvádí ve mzdách a platech.

Rozdíly ve výkaznictví Českého statistického úřadu a Eurostatu ilustrují tabulky č. 4 a 5.

Pro vyšší srozumitelnost v přehledu za země Evropské unie bulletin užívá českých termínů:

- přímé náklady práce - vyplacené mzdy a platy (ESA 2010),
- nepřímé náklady - sociální náklady a výdaje zaměstnavatele, personální náklady, daně a dotace (ESA 2010).

Publikace OECD (Taxing Wages) obsahují informace o výši a podílu zákonně stanovených odvodů zaměstnavatelů do sociálních fondů na nákladech práce a o míře a struktuře daňového zatížení mezd zaměstnanců. Statistika se omezuje na národní ekonomiku a strukturu domácností. Šetření se týká pouze členských států, tj. chybí země Evropské unie, které nejsou v OECD. Podrobné údaje o zdanění práce statistiky Eurostatu neobsahují.

1. Měsíční úplné náklady práce v České republice na osobu v Kč v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	úroveň v Kč						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Přímé náklady (mzdy a platy)	23 949	24 439	25 089	25 054	25 702	26 606	11,1	2,1
Nepřímé náklady celkem:	9 469	9 566	9 685	9 771	10 013	10 346	9,3	1,8
sociální požitky	534	430	424	428	404	412	-22,8	-5,1
sociální výdaje	8 667	8 865	9 003	9 089	9 352	9 612	10,9	2,1
personální náklady	647	330	317	312	340	421	-34,9	-8,2
daně a dotace	-79	-59	-59	-59	-83	-100	26,6	4,8
Úplné náklady práce celkem	33 418	34 005	34 774	34 825	35 715	36 952	10,6	2,0

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015, Kód: 110027-16; dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2015>, přístup říjen 2017, měsíční; výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: od roku 2009 CZ-NACE A - S, **sociální požitky** - příspěvky na stravování a bydlení, příspěvky do sociálních fondů a odb. organizací, služební vozy sloužící také k soukromým účelům, výrobky firmy poskytované zaměstnancům se slevou ap.; **sociální výdaje** - ze zákona povinné pojistné na nemoc. a důchod. pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (nezahrnují se částky odečtené ze mzdy zaměstnanců); **personální náklady** - náklady na nábor zaměstnanců, na školení, pracovní oděv aj.; **daně a dotace** - dotace na pracovní sílu, daně související se zaměstnáváním lidí

2. Hodinové úplné náklady práce v České republice na osobu v Kč a placené hodiny za měsíc v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	úroveň v Kč						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Přímé náklady (mzdy a platy)	163,8	167,0	171,8	171,9	176,5	184,2	12,5	2,4
Nepřímé náklady celkem:	64,7	65,4	66,3	67,0	68,7	71,6	10,6	2,0
sociální požitky	3,7	2,9	2,9	2,9	2,8	2,9	-20,5	-4,5
sociální výdaje	59,3	60,6	61,7	62,8	64,2	66,5	12,2	2,3
personální náklady	2,4	2,3	2,1	2,1	2,3	2,9	22,4	4,1
daně a dotace	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,6	-0,7	29,6	5,3
Úplné náklady práce celkem	228,5	232,3	238,1	239,0	245,2	255,8	11,9	2,3
Odpracovaná doba v hod./měs.	146,2	146,3	145,9	145,7	145,6	144,5	-1,2	-0,2

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015, Kód: 110027-16; dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2015>, přístup říjen 2017, hodinové; výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: od roku 2009 CZ-NACE A - S, **sociální požitky** - příspěvky na stravování a bydlení, příspěvky do sociálních fondů a odb. organizací, služební vozy sloužící také k soukromým účelům, výrobky firmy poskytované zaměstnancům se slevou ap.; **sociální výdaje** - ze zákona povinné pojistné na nemoc. a důchod. pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (nezahrnují se částky odečtené ze mzdy zaměstnanců); **personální náklady** - náklady na nábor zaměstnanců, na školení, pracovní oděv aj.; **daně a dotace** - dotace na pracovní sílu, daně související se zaměstnáváním lidí

3. Struktura úplných nákladů práce v České republice v % v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	%						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Přímé náklady (mzdy a platy)	71,67	71,87	72,15	71,95	71,96	72,00	0,33
Nepřímé náklady celkem:	28,33	28,13	27,85	28,05	28,04	28,00	-0,33
sociální požitky	1,60	1,26	1,22	1,23	1,13	1,12	-0,48
sociální výdaje	25,94	26,07	25,89	26,10	26,18	26,01	0,07
personální náklady	1,04	0,97	0,91	0,90	0,95	1,15	0,11
daně a dotace	-0,24	-0,17	-0,17	-0,17	-0,23	-0,28	-0,04
Úplné náklady práce celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015, Kód: 110027-16; dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2015>, přístup říjen 2017, roční; výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: CZ-NACE

4. Struktura úplných nákladů práce v České republice bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Českého statistického úřadu

položka	%						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Přímé náklady (mzdy a platy)	71,66	71,86	72,16	71,95	71,97	72,01	0,35
Nepřímé náklady celkem:	28,34	28,14	27,84	28,05	28,03	27,99	-0,35
sociální výdaje a náklady	27,53	27,32	27,10	27,33	27,31	27,12	-0,41
ostatní náklady	0,81	0,82	0,74	0,72	0,72	0,87	0,06
Úplné náklady práce celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015, Kód: 110027-16; dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2015>, přístup říjen 2017, roční; Zaměstnanci 2015, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-ctvrtletni-udaje-4-ctvrtletni-2015>; výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: CZ-NACE (bez zemědělství, lesnictví a rybolovu)

5. Struktura úplných nákladů práce v České republice bez zemědělství, lesnictví a rybolovu v % v metodice ročních šetření Eurostatu

položka	%						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Přímé náklady (mzdy a platy)	73,1	73,0	73,4	73,2	73,1	73,1	0,0
Nepřímé náklady celkem:	26,9	27,0	26,6	26,8	26,9	26,9	0,0
Úplné náklady práce celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0

Pramen: Český statistický úřad: Úplné náklady práce, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2015>, přístup říjen 2017, roční; výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Náklady práce v Evropské unii

1. Měsíční náklady práce v Evropské unii v EUR

	úroveň v eurech						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Belgie	4 547,82	4 719,00	4 940,00	5 037,53	5 057,00	5 053,68	11,1	2,1
Česká republika	1 470,00	1 580,25	1 480,00	1 425,09	1 391,98	1 434,07	-2,4	-0,5
Dánsko	4 348,95	4 466,68	4 672,18	4 741,45	4 784,03	4 847,87	11,5	2,2
Německo	3 336,00	3 436,07	3 494,79	3 507,15	3 579,60	3 670,80	10,0	1,9
Estonsko	1 187,50	1 263,34	1 351,63	1 430,60	1 518,18	1 589,63	33,9	6,0
Irsko	4 337,41	4 307,39	4 484,90	4 507,25	4 522,15	4 550,00	4,9	1,0
Řecko	2 861,67	2 751,30	2 688,63	2 487,96	2 443,25	2 388,78	-16,5	-3,5
Španělsko	2 949,75	3 031,60	2 990,93	2 992,73	2 983,89	3 005,10	1,9	0,4
Francie	4 058,70	4 188,80	4 258,92	4 225,47	4 259,43	4 334,85	6,8	1,3
Itálie	3 968,63	4 018,80	4 002,65	4 027,67	4 049,26	4 034,69	1,7	0,3
Lotyšsko	886,88	927,20	950,88	996,13	1 065,90	1 129,49	27,4	5,0
Litva	847,80	852,04	913,03	951,18	993,42	1 054,00	24,3	4,5
Lucembursko	4 159,11	4 279,88	4 260,10	4 390,43	4 549,13	4 582,88	10,2	2,0
Maďarsko	1 036,58	1 076,75	1 079,17	1 119,71	1 124,20	1 149,45	10,9	2,1
Nizozemsko	3 682,76	3 744,60	3 826,88	3 923,13	4 013,11	4 029,00	9,4	1,8
Rakousko	3 894,33	4 050,33	4 091,18	4 176,90	4 259,93	4 341,60	11,5	2,2
Polsko	1 164,00	1 178,95	1 269,93	1 294,65	1 330,08	1 406,82	20,9	3,9
Portugalsko	1 984,50	1 960,35	2 049,31	2 060,39	2 053,70	2 087,05	5,2	1,0
Slovinsko	2 044,00	2 064,89	2 137,20	2 119,05	2 186,60	2 222,53	8,7	1,7
Slovensko	1 158,21	1 195,33	1 326,84	1 358,53	1 422,67	1 461,67	26,2	4,8
Finsko	4 003,20	4 085,75	4 303,75	4 373,33	4 430,83	4 512,75	12,7	2,4
Švédsko	4 578,00	4 950,40	5 029,28	5 121,98	5 001,31	5 020,95	9,7	1,9
Spojené království	2 750,00	2 736,95	3 445,83	3 345,88	3 605,55	4 143,15	50,7	8,5

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database; OECD.Stat Extracts - Labour - Labour Force Statistics - Hours worked, dostupné na: <http://stats.oecd.org>, říjen 2017, výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i

Poznámka: roky 2010-2015 Nace Rev. 2 B-S; data za Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Maltu a Rumunsko nejsou k dispozici

2. Hodinové náklady práce v Evropské unii v EUR

	úroveň v eurech						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Belgie	35,3	36,3	38,0	38,8	39,0	39,1	10,8	2,1
Bulharsko	3,1	3,3	3,4	3,6	3,8	4,1	32,3	5,8
Česká republika	9,8	10,5	10,0	9,7	9,4	9,8	0,0	0,0
Dánsko	36,7	37,3	39,4	39,9	40,6	41,2	12,3	2,3
Německo	28,8	29,6	30,5	30,9	31,4	32,2	11,8	2,3
Estonsko	7,6	7,9	8,6	9,2	9,8	10,3	35,5	6,3
Irsko	28,9	28,7	29,8	29,8	29,8	30,0	3,8	0,7
Řecko	17,0	16,2	15,7	14,5	14,5	14,1	-17,1	-3,7
Španělsko	20,7	21,2	21,1	21,2	21,1	21,2	2,4	0,5
Francie	32,6	33,6	34,3	34,4	34,7	35,1	7,7	1,5
Chorvatsko	-	-	9,5	9,5	9,4	9,6	-	-
Itálie	26,8	27,2	27,7	28,1	28,3	28,1	4,9	1,0
Kypr	17,7	18,0	16,8	16,3	15,8	15,7	-11,3	-2,4
Lotyšsko	5,5	5,7	5,9	6,2	6,6	7,1	29,1	5,2
Litva	5,4	5,5	5,9	6,2	6,5	6,8	25,9	4,7
Lucembursko	32,9	33,9	33,9	35,1	36,2	36,3	10,3	2,0
Maďarsko	7,0	7,3	7,4	7,7	7,7	7,9	12,9	2,4
Malta	11,9	12,2	11,8	12,3	12,8	13,2	10,9	2,1
Nizozemsko	31,1	31,6	32,5	33,2	33,7	34,0	9,3	1,8
Rakousko	28,0	29,0	29,7	30,6	31,4	32,4	15,7	3,0
Polsko	7,2	7,3	7,9	8,1	8,3	8,6	19,4	3,6
Portugalsko	12,6	12,6	13,3	13,3	13,2	13,4	6,3	1,2
Rumunsko	4,1	4,2	4,1	4,4	4,6	4,9	19,5	3,6
Slovinsko	14,6	14,9	15,6	15,3	15,6	15,8	8,2	1,6
Slovensko	7,7	8,0	8,9	9,2	9,7	10,0	29,9	5,4
Finsko	28,8	29,5	31,3	32,0	32,5	33,0	14,6	2,8
Švédsko	33,6	36,4	37,3	38,2	37,3	37,4	11,3	2,2
Spojené království	20,0	20,1	25,0	24,1	25,8	29,7	48,5	8,2

Pramen: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database; říjen 2017, výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i

Poznámka: roky 2010-2015 Nace Rev. 2 B-S

3. Odpracované hodiny za měsíc v Evropské unii

	měsíc/hodiny						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Belgie	128,8	130,0	130,0	129,8	129,7	129,3	0,3	0,1
Česká republika	150,0	150,5	148,0	146,9	148,1	146,3	-2,4	-0,5
Dánsko	118,5	119,8	118,6	118,8	117,8	117,7	-0,7	-0,1
Německo	115,8	116,1	114,6	113,5	114,0	114,0	-1,6	-0,3
Estonsko	156,3	159,9	157,2	155,5	154,9	154,3	-1,2	-0,2
Irsko	150,1	150,1	150,5	151,3	151,8	151,7	1,1	0,2
Řecko	168,3	169,8	171,3	171,6	168,5	169,4	0,6	0,1
Španělsko	142,5	143,0	141,8	141,2	141,4	141,8	-0,5	-0,1
Francie	124,5	124,7	124,2	122,8	122,8	123,5	-0,8	-0,2
Itálie	148,1	147,8	144,5	143,3	143,1	143,6	-3,0	-0,6
Lotyšsko	161,3	162,7	161,2	160,7	161,5	159,1	-1,3	-0,3
Litva	157,0	154,9	154,8	153,4	152,8	155,0	-1,3	-0,3
Lucembursko	126,4	126,3	125,7	125,1	125,7	126,3	-0,1	0,0
Maďarsko	148,1	147,5	145,8	145,4	146,0	145,5	-1,7	-0,4
Nizozemsko	118,4	118,5	117,8	118,2	119,1	118,5	0,1	0,0
Rakousko	139,1	139,7	137,8	136,5	135,7	134,0	-3,7	-0,7
Polsko	161,7	161,5	160,8	159,8	160,3	163,6	1,2	0,2
Portugalsko	157,5	155,6	154,1	154,9	155,6	155,8	-1,1	-0,2
Slovinsko	140,0	138,6	137,0	138,5	140,2	140,7	0,5	0,1
Slovensko	150,4	149,4	149,1	147,7	146,7	146,2	-2,8	-0,6
Finsko	139,0	138,5	137,5	136,7	136,3	136,8	-1,6	-0,3
Švédsko	136,3	136,0	134,8	134,1	134,1	134,3	-1,5	-0,3
Spojené království	137,5	136,2	137,8	138,8	139,8	139,5	1,5	0,3

Pramen: Eurostat: *Population and social conditions - Labour market - Labour costs*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/labour_costs/database; OECD: *Stat Extracts - Labour - Labour Force Statistics - Hours worked*, dostupné na: <http://stats.oecd.org>, říjen 2017, výpočty Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Poznámka: roky 2010-2015 Nace Rev. 2 B-S; data za Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Maltu a Rumunsko nejsou k dispozici

4. Struktura nákladů práce států Evropské unie v %

	položka	podíl v %							přírůstek v p.b. 2015-2010
		2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Belgie	přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,5	72,7	72,1	72,2	72,3	72,1	-0,4	
	nepřímé náklady celkem	27,5	27,3	27,9	27,8	27,9	27,9	0,4	
Bulharsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	83,9	84,8	85,3	83,8	84,2	82,9	-1,0	
	nepřímé náklady celkem	16,1	15,2	14,7	16,2	15,8	14,6	-1,5	
Česká republika	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,2	73,1	73,0	73,2	72,3	73,5	0,3	
	nepřímé náklady celkem	26,8	26,9	27,0	26,8	26,6	26,5	-0,3	
Dánsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	87,5	87,7	87,0	86,7	86,2	86,2	-1,3	
	nepřímé náklady celkem	12,5	12,3	13,0	13,3	13,8	13,8	1,3	
Německo	přímé náklady (mzdy a náhrady)	77,8	77,7	77,7	77,7	77,7	77,6	-0,2	
	nepřímé náklady celkem	22,2	22,3	22,3	22,3	22,3	22,4	0,2	
Estonsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,3	73,4	73,3	73,9	73,5	73,8	0,5	
	nepřímé náklady celkem	26,7	26,6	26,7	26,1	26,5	26,2	-0,5	
Irsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	86,5	87,1	86,3	86,2	86,2	86,3	-0,2	
	nepřímé náklady celkem	13,5	12,9	13,7	13,8	13,8	13,7	0,2	
Řecko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	80,6	80,9	77,7	78,1	74,5	75,9	-4,7	
	nepřímé náklady celkem	19,4	19,1	22,3	21,9	24,8	24,1	4,7	
Španělsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,6	73,6	74,1	73,9	74,4	74,5	0,9	
	nepřímé náklady celkem	26,4	26,4	25,9	26,1	26,1	25,5	-0,9	
Francie	přímé náklady (mzdy a náhrady)	66,8	66,4	65,3	66,5	66,6	66,7	-0,1	
	nepřímé náklady celkem	33,2	33,6	34,7	33,5	33,4	33,0	-0,2	
Chorvatsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	-	-	85,3	85,3	85,1	84,4	-	
	nepřímé náklady celkem	-	-	14,7	14,7	14,9	14,6	-	
Itálie	přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,1	72,1	72,1	71,9	72,0	72,2	0,1	
	nepřímé náklady celkem	27,9	27,9	27,9	28,1	28,4	27,8	-0,1	
Kypr	přímé náklady (mzdy a náhrady)	83,6	83,9	83,3	83,4	82,9	82,8	-0,8	
	nepřímé náklady celkem	16,4	16,1	16,7	16,6	17,1	17,2	0,8	
Lotyšsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	79,6	78,9	79,7	79,0	78,8	78,9	-0,7	
	nepřímé náklady celkem	20,4	21,1	20,3	21,0	19,7	19,7	-0,7	
Litva	přímé náklady (mzdy a náhrady)	72,2	72,7	72,4	71,4	72,3	72,1	-0,1	
	nepřímé náklady celkem	27,8	27,3	27,6	28,6	27,7	27,9	0,1	

pokračování tabulky

	položka	podíl v %										přírůstek v p.b. 2015-2010
		2010	2011	2012	2013	2014	2015					
Luembursko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	86,6	86,7	86,2	86,3	86,2	86,5	-0,1				
	nepřímé náklady celkem	13,4	13,3	13,8	13,7	13,5	13,5	0,1				
Maďarsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	74,3	74,0	75,7	76,7	76,7	75,9	1,6				
	nepřímé náklady celkem	25,7	26,0	24,3	23,3	23,3	24,1	-1,6				
Malta	přímé náklady (mzdy a náhrady)	91,6	91,8	93,2	93,4	92,9	93,9	2,3				
	nepřímé náklady celkem	8,4	8,2	6,8	6,6	7,1	6,8	-1,6				
Nizozemsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	76,8	76,6	76,2	75,5	74,3	76,2	-0,6				
	nepřímé náklady celkem	23,2	23,4	23,8	24,5	25,7	24,1	0,9				
Rakousko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	73,6	73,4	73,7	73,8	73,6	73,8	0,2				
	nepřímé náklady celkem	26,4	26,6	26,3	26,2	26,4	26,2	-0,2				
Polsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	83,3	83,6	82,1	81,5	81,9	81,4	-1,9				
	nepřímé náklady celkem	16,7	16,4	17,9	18,5	18,1	18,6	1,9				
Portugalsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	81,0	80,2	80,5	79,5	80,0	79,1	-1,9				
	nepřímé náklady celkem	19,0	19,8	19,5	20,5	20,0	20,9	1,9				
Rumunsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	76,2	76,2	78,0	77,3	78,3	81,6	5,4				
	nepřímé náklady celkem	23,8	23,8	22,0	22,7	21,7	20,4	-3,4				
Slovinsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	84,4	84,6	84,0	84,3	84,0	83,5	-0,9				
	nepřímé náklady celkem	15,6	15,4	16,0	15,7	15,4	15,8	0,2				
Slovensko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	74,0	73,8	74,2	73,1	73,2	74,0	0,0				
	nepřímé náklady celkem	26,0	26,3	25,8	26,9	26,8	26,0	0,0				
Finsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	77,8	77,7	78,0	78,1	77,8	77,9	0,1				
	nepřímé náklady celkem	22,2	22,3	22,0	21,9	22,2	22,1	-0,1				
Švédsko	přímé náklady (mzdy a náhrady)	67,0	66,8	68,3	68,4	68,4	67,9	0,9				
	nepřímé náklady celkem	33,0	33,2	31,7	31,6	31,6	31,8	-1,2				
Spojené království	přímé náklady (mzdy a náhrady)	85,4	85,1	83,8	83,7	83,4	83,2	-2,2				
	nepřímé náklady celkem	14,6	14,9	16,2	16,3	16,6	16,8	2,2				

Pramen: Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs, dostupné na: http://ec.europa.eu/porta//page/porta/labour_market/labour_costs/database, říjen 2017, výpočty VÚPSV, v. i.

Poznámka: roky 2010-2015 Nace Rev. 2 B-S pouze v členění přímé a nepřímé náklady

Přímé náklady: mzdy a platy + sociální požitky; **nepřímé náklady:** zákonné + ostatní, tj. ostatní sociální výdaje a náklady, personální náklady, daně a dotace

Příjmy a výdaje sociálního a zdravotního zabezpečení

1. Sazby pojistného v České republice

ukazatel	měrná jednotka	rok	nemocenské pojistění	důchodové pojistění	důchodové spoření (druhý pilíř)*	příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	zdravotní pojistění	celkem
zaměstnancem	% z dosažené mzdy	2005-2008	1,1	6,5		0,4	4,5	12,5
	% ze zúčtovaných mezd		3,3	21,5		1,2	9,0	35,0
	celkem		4,4	28,0		1,6	13,5	47,5
zaměstnavatelem	% z dosažené mzdy	2009-2015	0,0	6,5		0,0	4,5	11,0
	% ze zúčtovaných mezd		2,3	21,5		1,2	9,0	34,0
	celkem		2,3	28,0		1,2	13,5	45,0
druhý pilíř	% z dosažené mzdy	2013-2015	0,0	3,5	5,0	0,0	4,5	13,0
	% ze zúčtovaných mezd		2,3	21,5		1,2	9,0	34,0
	celkem		2,3	25,0	5,0	1,2	13,5	47,0

* 3,5% na důchodové pojistění + 5 % pojistného převedeno na důchodové spoření sjednané u penzijní společnosti

Pramen: Höhne S. a kol.: Bulletin No 31, Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR 1990-2015, VÚPSV, v. v. i. Praha 2016, dostupné na: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/bull/No31.pdf>; zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojistění a doplnění některých souvisejících zákonů; zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojistění, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

2. Struktura zdanění mezd v %

země	položka		2010	2011	2012	2013	2014	2015	přírůstek v p.b. 2015-2010
Belgie	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	0,0
		zaměstnavatel	23,0	23,1	23,2	23,0	23,0	22,9	-0,1
	daň z příjmu		21,6	21,7	22,1	22,0	21,8	21,6	0,0
	celkem	55,4	55,5	56,0	55,8	55,6	55,3	55,3	-0,1
Česká republika	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	0,0
		zaměstnavatel	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	25,4	0,0
	daň z příjmu		8,6	8,9	8,8	8,8	9,1	9,2	0,6
	celkem	42,2	42,5	42,4	42,4	42,6	42,8	42,8	0,6
Dánsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,7	10,7	2,7	2,7	2,8	0,0	-10,7
		zaměstnavatel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8
	daň z příjmu		27,9	27,9	36,2	35,8	35,6	35,8	7,9
	celkem	38,6	38,5	38,6	38,2	38,1	36,4	36,4	-2,2
Finsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	5,8	5,8	6,2	6,2	6,5	6,7	0,9
		zaměstnavatel	18,2	18,4	18,6	18,6	19,1	18,7	0,5
	daň z příjmu		18,0	18,5	17,7	18,4	18,3	18,4	0,4
	celkem	42,0	42,7	42,5	43,1	43,9	43,9	43,9	1,9
Francie	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	9,6	9,6	9,5	9,8	10,2	10,3	0,7
		zaměstnavatel	29,7	29,7	30,6	28,7	27,7	27,5	-2,2
	daň z příjmu		9,9	10,0	10,2	10,4	10,6	10,7	0,8
	celkem	49,3	49,4	50,2	48,9	48,4	48,5	48,5	-0,8
Irsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	6,6	3,6	2,9	3,6	3,6	3,6	-3,0
		zaměstnavatel	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	0,0
	daň z příjmu		13,0	13,5	13,4	13,3	14,9	14,2	1,2
	celkem	29,3	26,8	25,9	26,6	28,2	27,5	27,5	-1,8
Itálie	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	0,0
		zaměstnavatel	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	0,0
	daň z příjmu		15,4	16,1	16,1	16,3	16,7	17,5	2,1
	celkem	46,9	47,6	47,6	47,8	48,2	49,0	49,0	2,1

pokračování tabulky

země	položka		2010	2011	2012	2013	2014	2015	přírůstek v p.b. 2015-2010
	sociální zabezpečení:	zaměstnanec							
Lucembursko		zaměstnavatel	10,9	11,7	11,0	11,0	11,0	11,4	0,5
		zaměstnavatel	10,3	11,0	11,0	11,0	11,0	10,9	0,6
		daň z příjmu	12,7	13,3	13,8	15,1	15,7	16,0	3,3
		celkem	34,0	36,0	35,8	37,0	37,6	38,3	4,3
Maďarsko		zaměstnanec	13,2	13,6	14,4	14,4	14,4	14,4	1,2
		zaměstnavatel	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	0,0
		daň z příjmu	11,0	13,6	12,8	12,5	12,5	12,5	1,5
		celkem	46,4	49,4	49,4	49,0	49,0	49,0	2,6
Německo		zaměstnanec	17,2	17,4	16,4	17,1	17,1	17,2	0,0
		zaměstnavatel	16,2	16,5	17,3	16,2	16,2	16,2	0,0
		daň z příjmu	15,7	15,9	16,0	16,0	16,0	16,1	0,4
		celkem	49,1	49,8	49,7	49,3	49,3	49,4	0,3
Nizozemsko		zaměstnanec	14,1	14,0	13,9	14,2	13,9	12,1	-2,0
		zaměstnavatel	9,5	9,2	9,7	8,4	9,2	8,9	-0,6
		daň z příjmu	14,8	14,5	14,9	14,3	14,6	15,2	0,4
		celkem	38,4	37,8	38,6	36,9	37,7	36,2	-2,2
Polsko		zaměstnanec	15,5	15,5	15,3	15,3	15,3	15,3	-0,2
		zaměstnavatel	12,9	12,9	14,4	14,4	14,4	14,4	1,5
		daň z příjmu	5,9	5,9	5,8	5,9	6,0	5,0	-0,9
		celkem	34,3	34,3	35,5	35,6	35,6	34,7	0,4
Portugalisko		zaměstnanec	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	0,0
		zaměstnavatel	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	0,0
		daň z příjmu	9,7	10,9	8,7	13,1	13,1	14,0	4,3
		celkem	37,7	39,0	36,7	41,1	41,2	42,1	4,4
Rakousko		zaměstnanec	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	0,0
		zaměstnavatel	22,6	22,6	22,6	22,6	22,6	22,4	-0,2
		daň z příjmu	11,4	11,9	12,3	12,6	12,8	13,1	1,7
		celkem	47,9	48,4	48,9	49,1	49,4	49,5	1,6

pokračování tabulky

země	položka		2010	2011	2012	2013	2014	2015	přírůstek v p.b. 2015-2010
Řecko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	12,5	12,8	12,8	12,9	12,7	12,4	-0,1
		zaměstnavatel	21,9	22,2	22,2	21,5	20,6	19,7	-2,2
	daň z příjmu		2,2	3,0	6,9	7,1	7,1	7,1	4,9
	celkem	36,6	38,0	41,9	41,6	40,4	39,3	2,7	
Slovensko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	10,6	10,6	10,5	10,2	10,2	10,2	-0,4
		zaměstnavatel	20,8	20,8	21,8	23,8	23,8	23,8	3,0
	daň z příjmu		6,4	7,5	7,4	7,1	7,2	7,4	1,0
	celkem	37,8	38,9	39,6	41,1	41,2	41,3	3,5	
Španělsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	0,0
		zaměstnavatel	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0	0,0
	daň z příjmu		11,7	12,0	13,5	12,8	12,8	11,6	-0,1
	celkem	39,6	39,9	41,4	40,7	40,7	39,6	0,0	
Švédsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	0,0
		zaměstnavatel	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9	0,0
	daň z příjmu		13,5	13,6	13,6	13,7	13,2	13,5	0,0
	celkem	42,7	42,8	42,8	42,9	42,5	42,7	0,0	
Spojené království	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	8,3	8,5	8,5	8,5	8,4	8,4	0,1
		zaměstnavatel	9,7	9,9	9,8	9,8	9,7	9,7	0,0
	daň z příjmu		14,7	14,1	14,0	13,3	13,0	12,8	-1,9
	celkem	32,7	32,5	32,3	31,5	31,1	30,8	-1,9	
Estonsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	2,1	2,1	2,1	1,5	1,5	1,2	0,0
		zaměstnavatel	25,6	25,6	25,6	25,4	25,4	25,3	0,0
	daň z příjmu		12,3	12,5	12,7	13,0	13,2	12,6	0,2
	celkem	40,0	40,1	40,4	39,9	40,0	39,0	0,1	
Slovinsko	sociální zabezpečení:	zaměstnanec	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	0,0
		zaměstnavatel	13,9	13,9	13,9	13,9	13,9	13,9	0,0
	daň z příjmu		9,5	9,7	9,4	9,4	9,6	9,7	0,2
	celkem	42,4	42,6	42,3	42,3	42,5	42,6	0,2	

Zdroj: OECD: *Taxing Wages 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013, 2013-2014, 2014-2015*; za 2016: *Taxing wages 2016, strana 19, tabulka 1.2, ISBN 978-92-64-25249-3 (PDF); 978-92-64-25187-8 (print)*

3. Sociální zabezpečení a státní politika zaměstnanosti

položka	mld. Kč						přírůstek v % 2015/2010	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti	355,8	366,8	371,5	372,2	382,9	404,8	13,8	
Sociální dávky	430,9	444,1	481,1	489,7	496,0	506,4	17,5	
Saldo pojistného SZ a výdajů na sociální dávky	-75,1	-77,3	-101,0	-81,3	-77,8	-62,8		
z toho důchody:	pojistné na důchodové pojištění	317,9	328,0	332,1	332,5	342,1	361,6	13,7
	výdaje na důchody a správu	353,5	373,4	387,1	387,7	390,9	400,5	13,3
	saldo důchodů	-35,6	-45,4	-55,0	-55,2	-48,8	-38,9	

Pramen: Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za roky 2010-2015; Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2015; C- zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu; část 3: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu v roce 2015; tab. 2 a tab. 73

4. Systém veřejného zdravotního pojištění

položka	mld. Kč						přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
příjmy systému zdravotního pojištění	215,6	220,4	229,7	228,6	241,3	252,6	17,2
výdaje v systému zdravotního pojištění	222,5	225,5	231,3	230,0	239,0	252,0	13,3
saldo příjmů a výdajů	-6,9	-5,2	-1,5	-1,4	2,3	0,6	

Pramen: Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za roky 2010-2015, 2015: Státní závěrečný účet 2015 F Zpráva o hospodaření dalších složek veřejných rozpočtů a o fondech organ. složek státu; tab. 27 Výsledky hospodaření systému v.z.p. v roce 2015

B.

**Podíl práce na nákladech v Evropské unii
2010-2015**

Metodické poznámky

Algoritmus výpočtů podílu práce na nákladech (PPN) v běžném roce:

$$PPN = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{N}{prac}} * 100 = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{MS}{prac} + \frac{NZ}{zam} + \frac{O}{prac}} * 100 = \frac{\frac{NZ}{zam}}{\frac{MS}{prac} + \frac{NZ}{zam} + \frac{HPP - \check{C}PP}{prac}} * 100 ,$$

kde:

PPN podíl práce na nákladech v daném období,

NZ nominální náhrady zaměstnancům z národního účetnictví v daném období,

zam počet zaměstnanců z národních účtů v národním konceptu v daném období,

N náklady v běžných cenách v daném období,

MS mezipotřeba v běžných cenách z národních účtů v daném období,

prac celková zaměstnanost, počet pracovníků v národním konceptu z národních účtů v daném období,

O odpisy v běžných cenách, resp. spotřeba fixního kapitálu z národních účtů v daném období,

HPP hrubý provozní přebytek v běžných cenách z národních účtů v daném období,

ČPP čistý provozní přebytek v běžných cenách z národních účtů v daném období.

Vzhledem k časté nedostupnosti dat ohledně spotřeby fixního kapitálu je náhradním řešením rozdíl mezi hrubým a čistým provozním přebytkem.

Za zjednodušujícího předpokladu stejného ocenění práce zaměstnanců a sebezaměstnaných lze propočít podíl nákladů práce na nákladech vyjádřit jako náklad na jednotku v přepočtu na pracovníka.

Výstupem navrženého algoritmu je úroňový indikátor. Další rozvinutí uvedeného postupu otvírá prostor pro využití v oblasti usměrňování ceny práce, resp. pro vyhodnocení dopadů zdanění práce na náklady, popř. na zisk.

1. Podíl práce na nákladech v Evropské unii v národní cenové hladině v %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	přírůstek v p.b. 2015-2010
Belgie	30,6	29,5	29,9	30,6	30,8	30,8	0,2
Bulharsko	27,0	25,9	26,4	28,6	28,0	28,6	1,6
Česká republika	22,5	21,9	22,5	22,4	22,1	22,2	-0,3
Dánsko	35,2	34,3	33,7	34,2	34,4	34,8	-0,4
Německo	33,1	32,2	33,0	33,5	33,8	34,4	1,3
Estonsko	28,7	26,9	26,9	26,7	27,0	28,9	0,2
Irsko	27,1	28,8	27,7	27,5	26,6	18,8	-8,3
Řecko	38,9	38,1	36,3	35,0	35,0	35,3	-3,5
Španělsko	33,6	33,1	32,6	32,6	32,2	32,0	-1,7
Francie	35,3	34,9	35,0	35,5	35,7	35,8	0,5
Chorvatsko	38,3	37,4	36,6	36,4	35,9	35,8	-2,5
Itálie	30,8	30,2	30,5	30,8	30,7	31,1	0,3
Kypr	34,8	35,4	35,5	34,5	33,4	33,4	-1,4
Lotyšsko	25,1	23,7	23,7	24,7	26,4	27,7	2,6
Litva	31,2	29,9	30,2	30,7	31,8	34,3	3,2
Lucembursko	20,5	20,1	19,6	18,7	17,1	15,8	-4,7
Maďarsko	25,4	24,8	25,2	25,1	25,1	25,1	-0,4
Malta	20,4	20,0	19,9	20,2	20,5	20,5	0,2
Nizozemsko	34,0	33,1	33,1	33,5	33,7	33,7	-0,2
Rakousko	32,7	32,0	32,0	32,2	32,7	33,1	0,5
Polsko	28,4	27,4	27,6	27,7	28,1	28,1	-0,3
Portugalsko	33,6	32,4	32,0	32,7	32,5	32,6	-1,0
Rumunsko	30,4	26,9	26,1	25,9	26,5	-	-
Slovinsko	33,5	33,0	33,1	33,2	33,0	33,1	-0,4
Slovensko	22,4	21,4	21,2	21,5	21,8	21,9	-0,5
Finsko	31,6	30,9	31,2	31,5	31,6	32,3	0,7
Švédsko	31,9	31,9	32,7	33,6	33,7	-	-
Spojené království	38,3	37,8	37,8	37,4	37,6	-	-

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction, říjen 2017, propočet VÚPSV, v. v. i.

C.

**Jednotkové náklady práce
v EU a v USA
2010-2015**

Metodické poznámky

Pohyb jednotkových nákladů práce je odrazem vývoje ceny práce a produktivity. V mezinárodních srovnáních však zřetelně vystupují specifika národních ekonomik, hospodářských a sociálních politik. Zvolenému sociálnímu modelu odpovídá i zdanění práce, tj. výše náhrad zaměstnancům. Cena práce zaměstnance koresponduje nejen s proporcemi na trhu práce a s národní produktivitou, ale i s národní cenovou hladinou. Za těchto podmínek nemají národní měny a náhrady zaměstnancům stejnou kupní sílu. Jednotkové náklady práce v národní cenové hladině a v cenové hladině referenčního státu, resp. v Evropské unii, se liší. Z tohoto pohledu je třeba sledovat úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině a ve standardu kupní síly.

Zdrojem dat pro výpočet jednotkových nákladů práce jsou výstupy národních účtů publikované Eurostatem. Algoritmus propočtu úrovně indikátoru reálných jednotkových nákladů práce, které jsou definovány jako podíl průměrné ceny práce vyjádřené náhradami zaměstnancům na zaměstnance a hrubý domácí produkt na jednoho pracovníka v běžných cenách v národní a evropské cenové hladině:

Jednotkové náklady práce v národní cenové hladině:

$$JNP_{nc} = \frac{\frac{NZ_Y}{zam}}{\frac{HDP_{Ync}}{prac}} * 100 ,$$

kde:

JNP_{nc} jednotkové náklady práce v národní cenové hladině,

NZ_Y nominální objem náhrad zaměstnancům v daném období v měně Y z národních účtů,

zam průměrný počet zaměstnanců v daném období z národních účtů v národním konceptu,

HDP_{Ync} hrubý domácí produkt, resp. hrubá přidaná hodnota v měně Y v národní cenové hladině v běžných cenách z národních účtů,

$prac$ průměrný počet pracovníků v daném období z národních účtů v národním konceptu.

Vzhledem k významu evropského trhu jsou důležité jednotkové náklady práce v evropské cenové hladině po přepočtu na standard kupní síly (PPS) EU-27. Údaje o výstupu ve standardu kupní síly vystihují relace mezi zeměmi Evropské unie, popř. USA:

$$JNP_{PPS} = \frac{\frac{NZ_{EUR}}{zam}}{\frac{HDP_{PPS}}{prac}} * 100 ,$$

kde:

JNP_{PPS} jednotkové náklady práce v PPS,

NZ objem nominálních náhrad zaměstnancům v daném období v EUR z národních účtů,

zam průměrný počet zaměstnanců v daném období z národních účtů v národním konceptu,

HDP_{PPS} hrubý domácí produkt, v PPS v běžných cenách v daném období z národních účtů, popř. přidaná hodnota, publikované Eurostatem,

prac průměrný počet pracovníků za dané období z národních účtů v národním konceptu.

Zvolený postup předpokládá, že cena práce a produktivita je stejná pro zaměstnance a pro sebezaměstnaného.

České jednotkové náklady práce v národní cenové hladině a v paritním vyjádření zatím vykazují rozdílné trendy.

Rozbor faktorů pohybu jednotkových nákladů práce vychází z indexového rozkladu na přímo úměrný vztah jednotkových nákladů práce k růstu náhrad zaměstnancům, relativní cenové hladiny (v relaci k Evropské unii) a pracnosti, resp. nepřímo úměrný vztah k růstu produktivity práce:

$$I_{PPP}^{JNP} = I^{JNP} * I^{CPL} = I^N * I^{PRA} * I^{CPL} = \frac{I_{Kč}^N}{I^{ER}} * I^{ER} * I_{Kč}^{PRA} * I^{CPL} = \frac{I_{Kč}^N}{I^{ER}} * \frac{I^{ER}}{I_{Kč}^{PRO}} * I^{CPL},$$

když:

$$PRA = \frac{prac}{HDP} = \frac{1}{PRO} = \frac{1}{\frac{HDP}{prac}},$$

kde:

I_{PPP}^{JNP} roční index JNP v standardu kupní síly srovnávané země (např. v PPS),

I^{JNP} index JNP v národní cenové hladině,

I^{CPL} index změny srovnatelné cenové hladiny ke srovnávané zemi,

I^N index průměrné náhrady na zaměstnance v domácím konceptu z národních účtů,

I^{PRA} index pracnosti v národní cenové hladině z národních účtů,

$I_{Kč}^N$ index průměrné náhrady v Kč,

IER index změny kurzu Kč k měně srovnávané země,

$I_{Kč}^{PRA}$ index pracnosti v národní cenové hladině v Kč,

PRA pracnost jednotky HDP, popř. přidané hodnoty,

PRO HDP (popř. přidaná hodnota)/pracovník,

HDP hrubý domácí produkt, popř. přidaná hodnota v případě odvětví,

prac počet pracovníků v domácím konceptu z národních účtů.

1. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině v EU a v USA

	JNP v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	56,9	56,4	56,7	56,6	56,3	55,8	-1,1
EU-15	56,6	56,3	56,7	56,6	56,3	55,9	-0,7
Belgie	59,9	60,3	61,1	61,8	61,3	60,4	0,5
Bulharsko	49,9	48,2	49,9	53,9	56,2	56,2	6,3
Česká republika	47,8	48,1	48,8	48,4	47,4	46,5	-1,3
Dánsko	56,4	56,0	55,2	55,1	55,1	55,2	-1,2
Německo	55,8	55,6	56,5	56,5	56,5	56,4	0,6
Estonsko	51,7	49,1	49,4	49,6	49,9	52,9	1,2
Írsko	49,6	48,3	47,4	47,9	46,0	36,0	-13,6
Řecko	54,3	53,1	52,2	49,8	49,5	48,9	-5,3
Španělsko	57,7	57,1	55,6	55,1	55,1	54,9	-2,8
Francie	57,4	57,4	58,1	58,3	58,5	57,9	0,6
Chorvatsko	62,4	61,8	60,1	58,2	56,8	56,1	-6,3
Itálie	54,1	53,6	53,7	53,4	52,9	52,9	-1,1
Kypr	54,6	54,5	54,3	51,9	50,6	50,5	-4,1
Lotyšsko	48,6	44,6	45,2	46,9	48,4	50,9	2,3
Litva	45,9	44,0	43,8	44,5	45,5	47,6	1,6
Lucembursko	52,7	51,5	52,5	52,0	50,8	50,6	-2,1
Maďarsko	47,8	47,5	47,7	46,6	46,0	45,5	-2,3
Malta	49,2	50,6	51,2	50,9	49,1	48,0	-1,3
Nizozemsko	58,3	58,8	59,8	59,6	59,6	58,4	0,1
Rakousko	54,8	54,2	54,8	55,2	55,4	55,2	0,4
Polsko	49,0	47,9	47,8	47,7	47,8	46,9	-2,1
Portugalsko	56,5	55,5	54,0	53,7	52,7	51,3	-5,1
Rumunsko	54,0	48,6	48,0	46,1	47,3	44,5	-9,5
Slovinsko	64,0	62,8	63,1	62,9	61,5	61,1	-2,9
Slovensko	44,3	44,0	43,9	43,8	44,2	44,8	0,5
Finsko	56,0	55,9	57,1	56,4	56,1	55,7	-0,3
Švédsko	48,2	48,9	50,4	50,7	50,3	49,7	1,5
Spojené království	60,6	59,5	59,4	59,1	58,2	-	-
USA	57,5	57,4	57,4	56,9	57,0	57,6	0,1

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočten VÚPSV, v. v. i.

2. Úroveň a vývoj jednotkových nákladů práce ve standardu kupní síly (EU-28) v EU a v USA

	JNP ve standardu kupní síly						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	56,9	56,4	56,7	56,6	56,3	55,8	-1,1
EU-15	60,1	59,8	60,4	60,3	60,0	59,7	-0,3
Belgie	65,5	66,5	66,5	67,8	66,6	64,6	-0,9
Bulharsko	22,6	22,9	23,4	25,5	26,0	26,1	3,5
Česká republika	33,8	34,6	34,2	32,4	29,7	29,2	-4,6
Dánsko	75,1	74,4	74,3	73,9	73,8	72,2	-2,9
Německo	58,7	58,1	58,8	59,6	59,1	58,4	-0,3
Estonsko	34,6	33,3	34,0	35,3	35,8	37,7	3,1
Írsko	55,1	53,2	51,6	52,9	51,1	38,8	-16,3
Řecko	51,2	50,2	47,3	42,8	41,7	40,4	-10,8
Španělsko	54,8	54,1	51,2	50,6	49,7	49,1	-5,7
Francie	64,1	64,0	64,9	64,5	64,2	62,0	-2,0
Chorvatsko	43,3	41,3	38,7	37,4	35,7	34,9	-8,4
Itálie	54,6	54,0	53,1	53,6	53,0	51,5	-3,1
Kypr	49,9	50,5	50,8	48,6	46,6	44,7	-5,3
Lotyšsko	30,7	29,4	30,6	31,9	32,7	33,7	3,0
Litva	27,0	26,3	26,2	26,9	27,4	28,3	1,3
Lucembursko	63,8	61,8	63,0	63,4	61,0	59,8	-4,0
Maďarsko	28,7	28,0	27,4	26,7	26,2	25,7	-3,0
Malta	36,9	38,5	39,3	40,0	39,0	38,5	1,6
Nizozemsko	65,1	65,2	65,2	64,8	65,1	63,1	-2,0
Rakousko	60,4	59,8	59,0	59,9	60,0	58,9	-1,5
Polsko	29,0	27,8	27,1	27,3	27,4	26,5	-2,5
Portugalsko	46,0	45,9	43,3	42,7	41,4	40,1	-5,9
Rumunsko	25,8	23,5	22,3	22,8	23,4	21,8	-4,0
Slovinsko	53,4	51,9	50,7	50,5	48,9	47,8	-5,5
Slovensko	29,1	29,6	29,3	29,3	29,1	29,1	0,0
Finsko	66,0	66,5	68,6	69,6	69,3	67,5	1,6
Švédsko	59,6	63,5	66,3	68,5	65,9	63,5	3,9
Spojené království	64,8	64,1	68,1	65,9	68,1	-	-
USA	56,9	54,7	59,0	57,8	57,9	68,5	11,6

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočet VÚPSV, v. v. i.

3. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině

	JNP v národní cenové hladině						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	99,5	99,8	99,9	100,1	100,1	100,3	0,8
Belgie	105,3	106,9	107,8	109,2	108,9	108,3	3,1
Bulharsko	87,6	85,5	87,9	95,4	99,8	100,8	13,2
Česká republika	83,9	85,2	86,0	85,5	84,3	83,3	-0,6
Dánsko	99,1	99,3	97,4	97,4	97,9	99,0	0,0
Německo	98,0	98,5	99,6	99,8	100,5	101,0	3,0
Estonsko	90,9	86,9	87,0	87,8	88,6	94,9	4,0
Írsko	87,1	85,5	83,5	84,7	81,8	64,5	-22,6
Řecko	95,4	94,1	92,1	88,1	88,0	87,8	-7,6
Španělsko	101,4	101,2	98,1	97,4	97,9	98,4	-2,9
Francie	100,8	101,7	102,4	103,1	104,0	103,8	3,1
Chorvatsko	109,6	109,5	105,9	103,0	101,0	100,7	-9,0
Itálie	95,0	95,1	94,6	94,4	94,1	94,9	-0,1
Kypr	95,9	96,6	95,7	91,8	89,9	90,5	-5,3
Lotyšsko	85,4	79,1	79,8	82,9	86,1	91,2	5,8
Litva	80,7	77,9	77,1	78,7	80,8	85,3	4,6
Lucembursko	92,6	91,2	92,6	92,0	90,3	90,7	-1,9
Maďarsko	84,1	84,1	84,0	82,4	81,8	81,6	-2,4
Malta	86,5	89,6	90,4	89,9	87,3	86,0	-0,5
Nizozemsko	102,5	104,3	105,4	105,4	105,9	104,8	2,3
Rakousko	96,3	96,2	96,6	97,6	98,5	99,0	2,6
Polsko	86,2	84,9	84,2	84,4	85,0	84,1	-2,1
Portugalsko	99,3	98,4	95,2	95,0	93,6	92,1	-7,2
Rumunsko	94,9	86,1	84,6	81,5	84,1	79,8	-15,1
Slovinsko	112,4	111,3	111,3	111,1	109,4	109,5	-2,9
Slovensko	77,9	78,0	77,4	77,4	78,5	80,4	2,5
Finsko	98,5	99,1	100,6	99,8	99,8	99,9	1,5
Švédsko	84,7	86,6	88,8	89,6	89,4	89,2	4,5
Spojené království	106,5	105,4	104,8	104,6	103,4	-	-
USA	101,0	101,8	101,2	100,7	101,4	103,3	2,3

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočten VÚPSV, v. v. i.

4. Relace jednotkových nákladů práce k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly

	JNP ve standardu kupní síly						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	105,5	105,9	106,4	106,5	106,7	107,1	1,6
Belgie	115,1	117,9	117,3	119,9	118,4	115,8	0,7
Bulharsko	39,7	40,6	41,2	45,1	46,3	46,7	7,1
Česká republika	59,3	61,3	60,2	57,3	52,8	52,4	-7,0
Dánsko	132,0	132,0	130,9	130,7	131,1	129,5	-2,5
Německo	103,1	103,0	103,8	105,3	105,0	104,7	1,5
Estonsko	60,8	59,0	60,0	62,4	63,6	67,6	6,7
Írsko	96,7	94,3	91,0	93,6	90,9	69,6	-27,2
Řecko	90,0	89,0	83,5	75,7	74,1	72,4	-17,6
Španělsko	96,3	95,9	90,2	89,5	88,4	88,0	-8,3
Francie	112,6	113,5	114,4	114,0	114,1	111,2	-1,3
Chorvatsko	76,2	73,2	68,3	66,1	63,5	62,6	-13,6
Itálie	96,0	95,6	93,6	94,8	94,2	92,4	-3,6
Kypr	87,8	89,5	89,6	85,9	82,9	80,1	-7,7
Lotyšsko	53,9	52,0	53,9	56,5	58,2	60,5	6,5
Litva	47,5	46,7	46,2	47,5	48,8	50,8	3,3
Lucembursko	112,1	109,5	111,2	112,2	108,5	107,2	-4,9
Maďarsko	50,4	49,6	48,3	47,2	46,5	46,1	-4,3
Malta	64,7	68,2	69,3	70,7	69,3	69,0	4,2
Nizozemsko	114,4	115,6	115,0	114,5	115,7	113,1	-1,3
Rakousko	106,1	106,0	104,0	105,9	106,7	105,6	-0,4
Polsko	50,9	49,2	47,8	48,2	48,7	47,5	-3,4
Portugalsko	80,8	81,3	76,3	75,5	73,6	72,0	-8,9
Rumunsko	45,3	41,7	39,3	40,4	41,6	39,1	-6,2
Slovinsko	93,8	92,1	89,4	89,3	87,0	85,8	-8,0
Slovensko	51,1	52,4	51,7	51,8	51,7	52,2	1,1
Finsko	115,9	117,9	121,0	123,0	123,1	121,1	5,2
Švédsko	104,7	112,5	116,8	121,2	117,1	113,9	9,2
Spojené království	113,9	113,7	120,0	116,5	121,1	-	-
USA	99,9	97,0	104,1	102,2	102,8	122,8	22,9

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočet VÚPSV, v. v. i.

5. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA v EUR, národní cenová hladina

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
EU-28	56 797,0	58 373,4	59 721,3	60 359,3	61 764,5	64 193,3	13,0	2,5
EU-15	65 384,5	67 042,7	68 513,4	69 203,6	70 928,5	73 714,7	12,7	2,4
Belgie	81 603,2	83 588,2	85 069,5	86 280,6	87 909,5	89 160,9	9,3	1,8
Bulharsko	10 608,1	11 715,5	12 206,7	12 278,4	12 451,9	13 141,0	23,9	4,4
Česká republika	30 988,9	32 525,5	31 874,9	31 045,8	30 663,7	32 511,8	4,9	1,0
Dánsko	87 218,6	88 941,5	92 005,1	93 544,0	94 929,3	96 071,4	10,2	2,0
Německo	62 897,6	65 014,8	65 577,6	66 770,0	68 537,1	70 437,3	12,0	2,3
Estonsko	26 850,0	28 540,4	30 218,9	31 436,3	32 631,4	32 512,0	21,1	3,9
Irsko	89 010,7	91 826,3	94 311,1	94 482,6	100 255,7	131 716,1	48,0	8,2
Řecko	48 035,8	47 247,2	46 575,8	45 189,4	44 492,9	43 708,3	-9,0	-1,9
Španělsko	55 037,7	56 005,9	56 685,3	57 420,2	57 541,9	58 224,9	5,8	1,1
Francie	74 326,1	75 991,1	76 767,7	77 618,4	78 457,2	79 982,6	7,6	1,5
Chorvatsko	26 499,3	27 352,9	27 885,7	28 349,0	27 287,5	27 635,6	4,3	0,8
Itálie	64 787,8	65 913,2	65 143,5	65 971,0	66 633,8	67 226,4	3,8	0,7
Kypr	47 586,1	48 637,1	49 565,9	49 043,7	48 489,9	48 318,4	1,5	0,3
Lotyšsko	21 088,8	23 594,8	25 394,5	25 690,0	26 956,9	27 443,9	30,1	5,4
Litva	22 480,2	24 966,3	26 157,5	27 093,7	27 765,8	27 968,6	24,4	4,5
Lucembursko	111 741,6	116 610,7	116 347,8	120 577,6	126 205,1	128 829,8	15,3	2,9
Maďarsko	24 769,5	25 389,9	24 905,0	25 233,5	24 891,6	25 458,0	2,8	0,5
Malta	40 292,4	40 513,6	41 403,1	42 561,9	44 790,2	47 327,6	17,5	3,3
Nizozemsko	71 942,6	72 614,5	73 015,4	74 753,6	75 998,2	77 612,7	7,9	1,5
Rakousko	71 822,4	74 083,3	75 329,7	76 363,1	77 505,3	79 216,9	10,3	2,0
Polsko	23 539,1	24 599,3	25 161,3	25 525,5	26 126,1	26 927,9	14,4	2,7
Portugalsko	36 936,5	36 880,2	36 756,5	38 261,3	38 351,3	39 228,9	6,2	1,2
Rumunsko	13 842,8	14 677,7	15 443,2	16 833,6	17 413,4	18 690,8	35,0	6,2
Slovinsko	37 680,5	39 001,6	38 413,3	38 753,0	40 102,7	40 967,0	8,7	1,7
Slovensko	31 144,2	31 982,5	32 906,0	33 832,8	34 161,6	34 707,6	11,4	2,2
Finsko	75 328,1	78 262,4	78 733,1	80 702,5	81 943,8	83 695,1	11,1	2,1
Švédsko	82 053,5	88 146,6	91 493,6	93 268,9	91 342,9	92 952,7	13,3	2,5
Spojené království	62 717,0	63 869,8	69 566,2	68 181,6	73 516,3	82 479,8	31,5	5,6
USA	87 197,1	85 288,1	94 488,0	93 024,3	94 139,7	115 610,1	32,6	5,8

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočet VÚPSV, v. v. i.

6. Úroveň a vývoj roční produktivity v EU a v USA ve standardu kupní síly, evropská cenová hladina

	produktivita ve standardu kupní síly na pracovníka - EU-28						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
EU-28	56 797,0	58 373,4	59 721,3	60 359,3	61 764,5	64 193,3	13,0	2,5
EU-15	61 671,3	63 147,1	64 337,9	64 998,2	66 502,7	69 013,5	11,9	2,3
Belgie	74 627,1	75 786,0	78 177,4	78 601,2	80 862,3	83 433,2	11,8	2,3
Bulharsko	23 448,1	24 651,4	26 035,0	25 935,5	26 860,0	28 354,7	20,9	3,9
Česká republika	43 844,3	45 203,7	45 545,4	46 331,5	48 946,2	51 733,9	18,0	3,4
Dánsko	65 465,5	66 942,0	68 405,7	69 663,2	70 898,6	73 466,2	12,2	2,3
Německo	59 773,8	62 172,3	62 935,6	63 291,5	65 587,6	67 985,8	13,7	2,6
Estonsko	40 113,1	42 077,6	43 816,8	44 192,9	45 499,3	45 637,5	13,8	2,6
Irsko	80 162,4	83 294,5	86 571,7	85 536,3	90 206,7	122 204,9	52,4	8,8
Řecko	50 902,1	49 969,7	51 396,8	52 571,9	52 854,9	52 972,9	4,1	0,8
Španělsko	57 924,9	59 153,0	61 624,4	62 493,2	63 738,1	65 128,4	12,4	2,4
Francie	66 536,1	68 124,2	68 696,5	70 233,3	71 564,1	74 660,1	12,2	2,3
Chorvatsko	38 150,2	40 897,9	43 249,1	44 134,6	43 393,1	44 447,5	16,5	3,1
Itálie	64 111,4	65 528,6	65 823,0	65 713,4	66 556,6	69 013,1	7,6	1,5
Kypr	51 998,4	52 510,1	52 979,2	52 404,8	52 619,2	54 637,6	5,1	1,0
Lotyšsko	33 407,3	35 877,2	37 605,5	37 719,2	39 888,9	41 401,0	23,9	4,4
Litva	38 187,4	41 669,0	43 659,7	44 881,5	45 999,1	46 979,7	23,0	4,2
Lucembursko	92 356,8	97 176,4	96 940,4	98 915,2	105 051,9	109 076,2	18,1	3,4
Maďarsko	41 296,9	43 051,6	43 325,3	44 019,8	43 802,5	45 095,0	9,2	1,8
Malta	53 847,0	53 222,6	53 958,8	54 128,7	56 372,1	58 980,2	9,5	1,8
Nizozemsko	64 446,2	65 509,4	66 915,4	68 783,2	69 568,6	71 887,5	11,5	2,2
Rakousko	65 244,4	67 211,6	69 949,2	70 359,3	71 519,2	74 237,1	13,8	2,6
Polsko	39 859,9	42 441,2	44 289,7	44 657,2	45 610,0	47 691,5	19,6	3,7
Portugalsko	45 349,9	44 644,4	45 871,7	48 148,4	48 746,0	50 172,8	10,6	2,0
Rumunsko	29 011,7	30 276,8	33 276,2	34 012,4	35 177,3	38 120,0	31,4	5,6
Slovinsko	45 191,7	47 145,3	47 829,3	48 205,6	50 408,0	52 305,3	15,7	3,0
Slovensko	47 456,2	47 635,6	49 275,4	50 592,9	51 934,9	53 417,9	12,6	2,4
Finsko	63 999,6	65 730,2	65 476,7	65 464,9	66 386,7	69 087,9	8,0	1,5
Švédsko	66 341,9	67 881,6	69 520,3	68 927,1	69 742,2	72 753,5	9,7	1,9
Spojené království	58 613,5	59 215,8	60 742,3	61 166,1	62 801,9	64 924,3	10,8	2,1
USA	88 154,8	89 561,1	91 861,2	91 597,5	92 820,7	97 266,7	10,3	2,0

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočet VÚPSV, v. v. i.

7. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-28 v % v národní cenové hladině

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	115,1	114,9	114,7	114,7	114,8	114,8	-0,3
Belgie	143,7	143,2	142,4	142,9	142,3	138,9	-4,8
Bulharsko	18,7	20,1	20,4	20,3	20,2	20,5	1,8
Česká republika	54,6	55,7	53,4	51,4	49,6	50,6	-3,9
Dánsko	153,6	152,4	154,1	155,0	153,7	149,7	-3,9
Německo	110,7	111,4	109,8	110,6	111,0	109,7	-1,0
Estonsko	47,3	48,9	50,6	52,1	52,8	50,6	3,4
Irsko	156,7	157,3	157,9	156,5	162,3	205,2	48,5
Řecko	84,6	80,9	78,0	74,9	72,0	68,1	-16,5
Španělsko	96,9	95,9	94,9	95,1	93,2	90,7	-6,2
Francie	130,9	130,2	128,5	128,6	127,0	124,6	-6,3
Chorvatsko	46,7	46,9	46,7	47,0	44,2	43,1	-
Itálie	114,1	112,9	109,1	109,3	107,9	104,7	-9,3
Kypr	83,8	83,3	83,0	81,3	78,5	75,3	-8,5
Lotyšsko	37,1	40,4	42,5	42,6	43,6	42,8	5,6
Litva	39,6	42,8	43,8	44,9	45,0	43,6	4,0
Lucembursko	196,7	199,8	194,8	199,8	204,3	200,7	4,0
Maďarsko	43,6	43,5	41,7	41,8	40,3	39,7	-4,0
Malta	70,9	69,4	69,3	70,5	72,5	73,7	2,8
Nizozemsko	126,7	124,4	122,3	123,8	123,0	120,9	-5,8
Rakousko	126,5	126,9	126,1	126,5	125,5	123,4	-3,1
Polsko	41,4	42,1	42,1	42,3	42,3	41,9	0,5
Portugalsko	65,0	63,2	61,5	63,4	62,1	61,1	-
Rumunsko	24,4	25,1	25,9	27,9	28,2	29,1	4,7
Slovinsko	66,3	66,8	64,3	64,2	64,9	63,8	-2,5
Slovensko	54,8	54,8	55,1	56,1	55,3	54,1	-0,8
Finsko	132,6	134,1	131,8	133,7	132,7	130,4	-2,2
Švédsko	144,5	151,0	153,2	154,5	147,9	144,8	0,3
Spojené království	110,4	109,4	116,5	113,0	119,0	128,5	18,1
USA	153,5	146,1	158,2	154,1	152,4	180,1	26,6

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočten VÚPSV, v. v. i.

8. Relace HDP na pracovníka k průměru EU-28 v % ve standardu kupní síly

	HDP ve standardu kupní síly na pracovníka - EU-28						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	108,6	108,2	107,7	107,7	107,7	107,5	-1,1
Belgie	131,4	129,8	130,9	130,2	130,9	130,0	-1,4
Bulharsko	41,3	42,2	43,6	43,0	43,5	44,2	2,9
Česká republika	77,2	77,4	76,3	76,8	79,2	80,6	3,4
Dánsko	115,3	114,7	114,5	115,4	114,8	114,4	-0,8
Německo	105,2	106,5	105,4	104,9	106,2	105,9	0,7
Estonsko	70,6	72,1	73,4	73,2	73,7	71,1	0,5
Irsko	141,1	142,7	145,0	141,7	146,0	190,4	49,2
Řecko	89,6	85,6	86,1	87,1	85,6	82,5	-7,1
Španělsko	102,0	101,3	103,2	103,5	103,2	101,5	-0,5
Francie	117,1	116,7	115,0	116,4	115,9	116,3	-0,8
Chorvatsko	67,2	70,1	72,4	73,1	70,3	69,2	2,1
Itálie	112,9	112,3	110,2	108,9	107,8	107,5	-5,4
Kypr	91,6	90,0	88,7	86,8	85,2	85,1	-6,4
Lotyšsko	58,8	61,5	63,0	62,5	64,6	64,5	5,7
Litva	67,2	71,4	73,1	74,4	74,5	73,2	5,9
Lucembursko	162,6	166,5	162,3	163,9	170,1	169,9	7,3
Maďarsko	72,7	73,8	72,5	72,9	70,9	70,2	-2,5
Malta	94,8	91,2	90,4	89,7	91,3	91,9	-2,9
Nizozemsko	113,5	112,2	112,0	114,0	112,6	112,0	-1,5
Rakousko	114,9	115,1	117,1	116,6	115,8	115,6	0,8
Polsko	70,2	72,7	74,2	74,0	73,8	74,3	4,1
Portugalsko	79,8	76,5	76,8	79,8	78,9	78,2	-
Rumunsko	51,1	51,9	55,7	56,3	57,0	59,4	8,3
Slovinsko	79,6	80,8	80,1	79,9	81,6	81,5	1,9
Slovensko	83,6	81,6	82,5	83,8	84,1	83,2	-0,3
Finsko	112,7	112,6	109,6	108,5	107,5	107,6	-5,1
Švédsko	116,8	116,3	116,4	114,2	112,9	113,3	-3,5
Spojené království	103,2	101,4	101,7	101,3	101,7	101,1	-2,1
USA	155,2	153,4	153,8	151,8	150,3	151,5	-3,7

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočet VÚPSV, v. v. i.

9. Úroveň a vývoj ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance v EU a v USA

	produktivita (v eurech), národní cenová hladina						přírůstek v % 2015/2010	roční přírůstek v % 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
EU-28	32 325,9	32 932,9	33 871,3	34 141,2	34 745,4	35 802,6	10,8	2,1
EU-15	37 034,5	37 741,4	38 837,6	39 166,6	39 933,2	41 226,0	11,3	2,2
Belgie	48 897,6	50 422,6	52 015,9	53 306,0	53 853,5	53 877,1	10,2	2,0
Bulharsko	5 291,7	5 650,5	6 087,4	6 623,3	6 994,0	7 388,7	39,6	6,9
Česká republika	14 802,0	15 635,5	15 555,4	15 018,7	14 535,8	15 109,2	2,1	0,4
Dánsko	49 176,5	49 833,9	50 801,3	51 509,5	52 303,5	53 054,9	7,9	1,5
Německo	35 090,5	36 128,8	37 034,5	37 695,6	38 756,6	39 693,3	13,1	2,5
Estonsko	13 890,2	14 000,2	14 917,4	15 607,8	16 270,7	17 200,0	23,8	4,4
Irsko	44 137,7	44 307,0	44 656,9	45 279,2	46 115,4	47 414,9	7,4	1,4
Řecko	26 073,1	25 091,0	24 332,3	22 512,8	22 036,9	21 395,1	-17,9	-3,9
Španělsko	31 761,0	31 990,2	31 528,7	31 636,0	31 679,9	31 969,3	0,7	0,1
Francie	42 638,6	43 613,7	44 573,2	45 271,5	45 918,4	46 323,9	8,6	1,7
Chorvatsko	16 534,7	16 899,2	16 746,5	16 509,6	15 504,1	15 515,0	-6,2	-1,3
Itálie	35 020,1	35 357,0	34 960,6	35 239,9	35 271,4	35 568,5	1,6	0,3
Kypr	25 970,1	26 507,6	26 908,2	25 460,5	24 534,4	24 400,5	-6,0	-1,2
Lotyšsko	10 251,4	10 533,8	11 490,1	12 046,8	13 057,0	13 960,3	36,2	6,4
Litva	10 323,3	10 979,2	11 444,8	12 058,1	12 626,6	13 300,6	28,8	5,2
Lucembursko	58 910,2	60 032,0	61 115,6	62 753,9	64 092,4	65 185,9	10,7	2,0
Maďarsko	11 850,1	12 049,0	11 871,5	11 755,2	11 455,5	11 592,5	-2,2	-0,4
Malta	19 843,1	20 486,3	21 216,2	21 643,6	21 989,9	22 695,4	14,4	2,7
Nizozemsko	41 978,2	42 724,3	43 630,9	44 556,6	45 273,7	45 358,6	8,1	1,6
Rakousko	39 383,0	40 189,2	41 271,3	42 151,6	42 933,7	43 730,3	11,0	2,1
Polsko	11 544,0	11 785,8	12 019,4	12 183,8	12 487,7	12 628,4	9,4	1,8
Portugalsko	20 865,1	20 479,6	19 841,4	20 554,7	20 193,7	20 142,6	-3,5	-0,7
Rumunsko	7 476,4	7 127,1	7 411,7	7 763,2	8 240,8	8 314,2	11,2	2,1
Slovinsko	24 114,7	24 487,1	24 244,5	24 358,6	24 669,3	25 024,4	3,8	0,7
Slovensko	13 808,0	14 083,0	14 445,2	14 817,8	15 090,8	15 557,8	12,7	2,4
Finsko	42 218,7	43 734,4	44 944,0	45 549,1	45 986,0	46 652,1	10,5	2,0
Švédsko	39 544,2	43 086,5	46 069,5	47 248,5	45 928,7	46 224,9	16,9	3,2
Spojené království	38 002,1	37 978,7	41 354,2	40 322,4	42 779,4	-	-	-
USA	50 140,8	48 988,9	54 240,9	52 968,8	53 697,2	66 636,0	32,9	5,9

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, propočtené VÚPSV, v. v. i.

10. Relace průměrných ročních náhrad zaměstnancům na zaměstnance k průměru EU-28 v % v eurech dle směnného kurzu

	roční náhrady zaměstnancům na zaměstnance (v eurech)						přírůstek v p.b. 2015-2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
EU-28	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
EU-15	114,6	114,6	114,7	114,7	114,9	115,1	0,6
Belgie	151,3	153,1	153,6	156,1	155,0	150,5	-0,8
Bulharsko	16,4	17,2	18,0	19,4	20,1	20,6	4,3
Česká republika	45,8	47,5	45,9	44,0	41,8	42,2	-3,6
Dánsko	152,1	151,3	150,0	150,9	150,5	148,2	-3,9
Německo	108,6	109,7	109,3	110,4	111,5	110,9	2,3
Estonsko	43,0	42,5	44,0	45,7	46,8	48,0	5,1
Irsko	136,5	134,5	131,8	132,6	132,7	132,4	-4,1
Řecko	80,7	76,2	71,8	65,9	63,4	59,8	-20,9
Španělsko	98,3	97,1	93,1	92,7	91,2	89,3	-9,0
Francie	131,9	132,4	131,6	132,6	132,2	129,4	-2,5
Chorvatsko	51,1	51,3	49,4	48,4	44,6	43,3	-7,8
Itálie	108,3	107,4	103,2	103,2	101,5	99,3	-9,0
Kypr	80,3	80,5	79,4	74,6	70,6	68,2	-12,2
Lotyšsko	31,7	32,0	33,9	35,3	37,6	39,0	7,3
Litva	31,9	33,3	33,8	35,3	36,3	37,1	5,2
Lucembursko	182,2	182,3	180,4	183,8	184,5	182,1	-0,2
Maďarsko	36,7	36,6	35,0	34,4	33,0	32,4	-4,3
Malta	61,4	62,2	62,6	63,4	63,3	63,4	2,0
Nizozemsko	129,9	129,7	128,8	130,5	130,3	126,7	-3,2
Rakousko	121,8	122,0	121,8	123,5	123,6	122,1	0,3
Polsko	35,7	35,8	35,5	35,7	35,9	35,3	-0,4
Portugalsko	64,5	62,2	58,6	60,2	58,1	56,3	-8,3
Rumunsko	23,1	21,6	21,9	22,7	23,7	23,2	0,1
Slovinsko	74,6	74,4	71,6	71,3	71,0	69,9	-4,7
Slovensko	42,7	42,8	42,6	43,4	43,4	43,5	0,7
Finsko	130,6	132,8	132,7	133,4	132,4	130,3	-0,3
Švédsko	122,3	130,8	136,0	138,4	132,2	129,1	6,8
Spojené království	117,6	115,3	122,1	118,1	123,1	-	-
USA	155,1	148,8	160,1	155,1	154,5	186,1	31,0

Zdroj: Eurostat: *Economy and finance - National accounts*, dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction; U.S. Bureau of Economic Analysis, dostupné na: <http://www.bea.gov/national/nipaweb/DownSS2.asp>; říjen 2017, počítáno VÚPSV, v. v. i.

Faktory změny jednotkových nákladů práce v České republice

1. Faktory změny jednotkových nákladů práce v České republice v letech 2010-2015

položka	index										roční změna v % 2015/2010	
	2015/2010	2011/2010	2012/2010	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2010/2010	2011/2011	2012/2012	2013/2013		
průměrná náhrada zaměstnancům v Kč	1,101	1,027	1,017	0,997	1,026	1,030	1,027	1,017	0,997	1,026	1,030	1,9
pracnost (pracovníci/hrubý domácí produkt) v Kč	0,883	0,980	0,998	0,994	0,955	0,952	0,980	0,998	0,994	0,955	0,952	-2,4
Kč/EUR	1,079	0,973	1,023	1,033	1,060	0,991	0,973	1,023	1,033	1,060	0,991	1,5
průměrná náhrada zaměstnancům v eurech	1,021	1,056	0,995	0,965	0,968	1,039	1,056	0,995	0,965	0,968	1,039	0,4
pracnost v národní cenové hladině (prac./HDP) v eurech	0,953	0,953	1,020	1,027	1,012	0,943	0,953	1,020	1,027	1,012	0,943	-1,0
jednotkové náklady práce v národní cenové hladině	0,973	1,006	1,015	0,991	0,980	0,980	1,006	1,015	0,991	0,980	0,980	-0,5
relativní cenová úroveň (CPL) k EU-28	0,888	1,018	0,972	0,957	0,934	1,003	1,018	0,972	0,957	0,934	1,003	-2,3
jednotkové náklady práce v standardu kupní síly	0,864	1,025	0,987	0,949	0,916	0,983	1,025	0,987	0,949	0,916	0,983	-2,9

Pramen: výpočty VÚPSV, v. v. i.

2. Vybrané charakteristiky a faktory pohybu jednotkových nákladů práce v paritě kupní síly v letech 2010-2015

ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015
relace jednotkových nákladů práce v národní cenové hladině ku standardu kupní síly (EU-28)	1,415	1,390	1,429	1,492	1,596	1,591
směnný kurz Kč/euro	25,3	24,6	25,1	26,0	27,5	27,3
parita kupní síly (hrubý domácí produkt EU-28 ve standardu kupní síly)	17,88	17,70	17,60	17,41	17,24	17,13
relativní cenová úroveň (CPL) České republiky k EU-28 v %	70,7	72,0	70,0	67,0	62,6	62,8

Pramen: Eurostat; National Accounts, říjen 2017, výpočty VÚPSV, v. v. i.; dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Literatura

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. - 4. čtvrtletí 2010, kód: w-3106-10, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-1-az-4-ctvrtleti-2010-xpoagw4zpo>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR – 4. čtvrtletí 2011, kód: e-3106-11, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2011-0ce9tn4v1s>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR – 4. čtvrtletí 2012, kód: e-3106-12, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2012-zoqs7l6emh>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR – 4. čtvrtletí 2013, kód: e-3106-13, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-q21aaj0xqk>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR – 4. čtvrtletí 2014, kód: 110024-14, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2014-ljzat1kmfd>

Český statistický úřad: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR – 4. čtvrtletí 2015, kód: 110024-15, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/evidencni-pocet-zamestnancu-a-jejich-mzdy-4-ctvrtleti-2015>

Český statistický úřad, Statistický metainformační systém, Ukazatele, dostupné na: <http://apl.czso.cz/iSMS/home.jsp>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce - 2010, kód: e-3112-11, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2010-bnwjw1ndxk>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce - 2011, kód: e-3112-12, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2011-eyjkkkj94>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce - 2012, kód: e-3112-13, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2012-dqtpz40w5m>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce - 2013, kód: 110027-14, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2013-a4cq82qn3e>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce - 2014, kód: 110027-15, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2014>

Český statistický úřad: Úplné náklady práce - 2015, kód: 110027-16, dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/uplne-naklady-prace-2015>

Eurostat: Economy and finance - Exchange Rates - Bilateral Exchange Rates

Eurostat: Economy and finance - National accounts

-
- Eurostat: Economy and finance - Prices - Harmonised indices of consumer prices
- Eurostat: Economy and finance - Prices - Purchasing power parities
- Eurostat: Labour costs annual data, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)
- Eurostat: Population and social conditions - Labour market - Labour costs
- Eurostat: Labour cost surveys, Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)
- Eurostat: Labour costs - Structure of labour costs
- Eurostat: Labour costs survey 2012
- Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za roky 2010-2015, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/>
- Höhne, S. a kol.: Bulletin No. 31. Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR 1990-2015. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. 2016, dostupné na: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/bullNo31.pdf>
- OECD: Taxing Wages 2009-2010, ISBN 978-92-64-409753-7; OECD 2011
- OECD: Taxing Wages 2010-2011, ISBN 978-92-64-17327-9; OECD 2012
- OECD: Taxing Wages 2011-2012, ISBN 978-92-64-19334-5; OECD 2013
- OECD: Taxing Wages 2012-2013, ISBN 978-92-64-20916-9; OECD 2014
- OECD: Taxing Wages 2013-2014, ISBN 978-92-64-23050-7; OECD 2015
- OECD: Taxing Wages 2014-2015, ISBN 978-92-64-25187-8; OECD 2016
- OECD, Eurostat: Methodological manual on purchasing power parities, European Communities/OECD, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006, ISSN 1725-0048, ISBN 92-79-01868-X
- U.S. Department of commerce, Bureau of Economic Analysis; dostupné na: <http://www.bea.gov/index.htm>
- Vlach, J. - Kozelský, T. Možnosti vytvoření jednotné metodiky sledování nákladů práce v ČR a v zahraničí (návrh certifikované metodiky). Praha: VUPSV, v. v. i., 2013. ISBN 978-80-7416-113-1, dostupné na: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_352.pdf